

MÅ IKKE FJERNES FRA ARKIVET

NAVVF - UTREDNINGSAVDELINGEN

NORGES ALMENVITENSKAPELIGE FORSKNINGSRÅD

UTREDNINGER
OM
AKADEMISK ARBEIDSKRAFT

Melding nr. 2 1965

PROGNOSE OVER TILGANGEN PÅ TANNLEGER
I TIDEN FRAM TIL 1985

UNIVERSITETSFORLAGET

PROGNOSE OVER TILGANGEN PÅ TANNLEGER I TIDEN FRAM TIL 1985

I N N H O L D:

	side
FORORD	
I. SAMMENDRAG	1
II. BESTAND AV TANNLEGER VED UTGANGEN AV 1964 OG AVGANG FRA BESTANDEN I ÅRENE 1965 - 1985.	5
1. Bestand av tannleger ved utgangen av 1964, fordelt etter alder og kjønn.	5
2. Tannlegetetthet i Norge og andre land.	6
3. Avgang fra bestanden i årene 1965 - 1985 (erstatningsbehovet).	10
III. TILGANG TIL ODONTOLOGISTUDIET.	12
1. Tilgang til odontologistudiet i Norge.	12
2. Tilgang til odontologistudiet i utlandet.	16
3. Samlet tilgang av nye odontologistudenter til preklinisk studium i Norge og utlandet i årene 1950 - 1980.	21
IV. TILGANG PÅ NYE TANNLEGER.	24
1. Tilgang på nye tannleger med norsk embets-eksamen.	24
2. Tilgang på nye tannleger med utenlandsk slutt-eksamen.	25
3. Samlet tilgang på nye tannleger i årene 1965 - 1985.	27
V. UTVIKLING AV TANNLEGEBESTANDEN I TIDEN FRAM TIL 1985.	30
TABELLVEDLEGG	33

F O R O R D

Denne melding gir prognoser over tilgang på tannleger fram til 1985, under bestemte forutsetninger om tilgang til tannlegestudiet i Norge og utlandet. Den gir prognoser over tilgangen på nye tannleger, avgang fra yrket på grunn av alder og død, og utviklingen av totalt antall tannleger i yrkesvirksom alder i årene framover. Det er også beregnet hvilken tannlegetetthet vi vil få på ulike tidspunkter under alternative forutsetninger.

Utredningen er utført etter oppdrag av Sosialdepartementets Helsepersonellkomité (Komité til å utrede spørsmålet om tilstrekkelig tilgang på og spredning av helsepersonell, oppnevnt i 1963). Til beregningene er innhøvet data og opplysninger i Helsedirektoratet, de odontologiske institutter ved universitetene i Oslo og Bergen, Statens lånekasse for studerende ungdom, utenlandsstudentenes organisasjon ANSA og Den norske tannlægeforening. Undersøkelsen har vært ledet av konsulent Ragnvald Hove og konsulent Ellen Bonnevie Seip.

Oslo, juli 1965

Sigmund Vangsnes

I. SAMMENDRAG

Begrepet tilgang på tannleger brukes både om bestanden av tannleger - og mer alminnelig - om strømmen av nyutdannede tannleger. I denne melding har vi søkt å beregne begge disse kategorier av tilgang i tiden fram til 1985.

Ved utgangen av 1964 hadde vi en bestand på omlag 2 700 tannleger under 70 år, tilsvarende 7.3 tannleger pr. 10 000 innbyggere.

I kapittel II er vist hvorledes disse tannleger er fordelt på fylker og landsdeler. Tannlegetettheten i Bergen og Oslo med henholdsvis 12.9 og 12.6 ligger langt over den vi finner i de andre fylker. Som nr. 3 rangerer Vestfold med 7.3. Lavest tannlegetetthet har Hordaland med 3.3 og Sogn og Fjordane med 4.1, men også de tre nordligste fylker, Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag har en tannlegetetthet på under 5. Særlig for Bergens og Oslos vedkommende er det åpenbart at tannlegene betjener innbyggere også i nabofylker. Ser vi på landsdeler, er tannlegetettheten høyest i fylkene omkring Oslofjorden med 9.1, og lavest i Nord-Norge med 4.6.

En sammenlikning med en del andre industrialiserte land for 1961 og 1962 viser høyest tannlegetetthet i Norge og Sverige, begge land med omlag 7 tannleger pr. 10 000 innbyggere. (En må være oppmerksom på at dette ikke sier noe om behovet for tannbehandling i de respektive land).

Videre er vist hvorledes bestanden av tannleger ved utgangen av 1964 kan ventes å bli redusert ved avgang ved alder og død til omlag 1 500 tannleger i 1985.

I kapittel III har vi gjort anslag over framtidig tilgang til odontologistudiet i Norge og utlandet.

I Norge har opptakskapasiteten til og med 1965 vært 50 nye studenter årlig. Etter de planer som p.t. foreligger om utbygging av undervisning i Oslo, Bergen og Tromsø, vil kapasiteten bli hevet til 123 studenter fra og med 1967, til 148 studenter fra og med 1971 og til 188 studenter i 1973. Siden 1952 har det hvert år begynt flere norske odontologistudenter i utlandet enn i Norge, og tilgangen i utlandet har stort sett steget med de økende artiumskull. Den lå på 125-130 i årene 1962 og 1963 og gikk ned til 87 i 1964. Det ser ut til at norske odontologistuderende har hatt økende vanskeligheter med å bli opptatt ved utenlandske universiteter og å komme inn på nødvendige kurser. Det er usikkert hvordan utviklingen på lang sikt vil bli, og vi har beregnet framtidig tilgang til utenlandsstudiet etter følgende tre alternativer:

Et maksimumsalternativ (A) hvoretter opptaksmulighetene i utlandet er noenlunde som nå, og hvor tilgangen øker i takt med artiumskullene.

Et minimumsalternativ (B) hvor tilgangen til utenlandsstudiet faller bort i løpet av de nærmeste år.

Et mellomalternativ (C) hvor tilgangen til utenlandsstudiet stabiliserer seg på omlag 100 studenter årlig.

Vi regner med at av utenlandsstudentene fra et bestemt artiumskull kommer vel halvparten i gang med studiene samme år, med synkende andeler i de følgende år. Odontologistuderende i Norge kommer tidligere i gang med studiene, idet omlag 3/4 begynner i artiumsåret, og tilgangen er fordelt over en kortere årrekke.

I kapittel IV har vi gjort anslag over tilgang på nye tannleger fra Norge og utlandet i årene fram til 1985.

Etter den nåværende studieplan er studietiden i Norge 4 år, men noen bruker lenger tid, og ikke alle fullfører. Vi regner med at omlag 85% av opptakskullet fullfører i løpet av 4. kalenderår etter opptaksåret, og 5% i det følgende år, altså alt i alt en fullføring på 90%. Den nye studieplan som gjøres gjeldende fra 1966-67, er basert på 5 års studietid, og vi regnet med tilsvarende lengere fullføringstid.

Etter de foreliggende planer om utbygging av undervisningen kommer vi til at vi i perioden fram til 1985 vil få en tilgang på henimot 2500 nye tannleger med studium og embetseksamen i Norge. Til dette kommer i årene 1965-70 en tilgang på omlag 280 tannleger som har tatt preklinisk eksamen i utlandet og deretter fullført studiet i Norge (Bergen) med norsk embetseksamen.

For utenlandsstudentene går det erfaringsmessig lenger tid med til å ta eksamen i utlandet og tilleggseksamen i Norge, og forholdsvis færre fullfører. I alt regner vi at de har en fullføring på 75%. Av tannleger som fullfører studiet i utlandet og tilleggseksamen i Norge, regner vi i perioden fram til 1985 å få en tilgang

etter maksimumsalternativet på omlag 2300 tannleger

etter minimumsalternativet på omlag 320 tannleger og

etter mellomalternativet på omlag 1300 tannleger.

I kapittel V er gitt en fremstilling av utviklingen av tannlegebestanden i femårsperiodene fram til 1985. Et sammendrag for hele tidsrommet er gitt i tabell 1 nedenfor.

Tabell 1. Antall tannleger under 70 år og tannlegetetthet i 1964. Beregnet antall tannleger og tannlegetetthet i 1985 med avgang og tilvekst i den mellomliggende 21-årsperiode, etter 3 alternativer for tilgang tilutenlandsstudiet.

31/12 1964	Tannlegebestand	2.696		
	Tannleger pr. 10 000	7.3		
	Folkemengde	3.709.000		
		Ulike alternativer		
		A	B	C
1965 - 1985	Avgang	1.196	1.196	1.196
	Tilvekst Norge	2.712	2.712	2.712
	Tilvekst utlandet	2.352	317	1.297
	Tilvekst i alt	5.064	3.029	4.009
	Nettotilvekst	3.868	1.833	2.813
31/12 1985	Tannlegebestand	6.564	4.529	5.509
	Tannleger pr. 10 000	14.9	10.3	12.5
	Folkemengde	4.400.000		

Etter maksimumsalternativet vil tilgangen utgjøre i alt omlag 5 000 nye tannleger, og henimot halvparten vil ha eksamen fra utlandet.
 Etter minimumsalternativet vil tilgangen i alt utgjøre omlag 3000 nye tannleger, hvorav 90% med norsk eksamen.
 Etter mellomalternativet blir tilgangen i alt 4 000 nye tannleger, og en tredjedel av disse vil ha eksamen fra utlandet.

Tannlegetettheten i 1985 vil etter de tre alternativer utgjøre henholdsvis 14.9, 10.3 og 12.5 (tannleger pr. 10 000 innbyggere).

Tabell 2 nedenfor viser tannlegebestand og tannlegetetthet ved utløpet av de kommende 5-årsperioder.

Tabell 2. Antall tannleger under 70 år og tannlegetetthet i 1964.
 Beregnet antall tannleger og tannlegetetthet i 1965, 1970, 1975, 1980 og 1985.

31/12 1964	Tannlegebestand Tannleger pr. 10 000 Folkemengde	Ulike alternativer		
		A	B	C
31/12 1965	Tannlegebestand Tannleger pr. 10 000 Folkemengde	2.770 7.4	2.770 7.4	2.770 7.4
31/12 1970	Tannlegebestand Tannleger pr. 10 000 Folkemengde	3.134 8.0	3.125 8.0	3.126 8.0
31/12 1975	Tannlegebestand Tannleger pr. 10 000 Folkemengde	3.987 9.8	3.467 8.5	3.697 9.1
31/12 1980	Tannlegebestand Tannleger pr. 10 000 Folkemengde	5.155 12.1	3.923 9.2	4.528 10.6
31/12 1985	Tannlegebestand Tannleger pr. 10 000 Folkemengde	6.564 14.9	4.529 10.3	5.509 12.5

Frem til 1970 er anslagene for tannlegebestanden basert på nokså sikre forutsetninger, og den beregnede nettotilvekst på vel 400 tannleger, med økning av tannlegetettheten fra 7.3 til 8.0 skulle således være realistisk nok. Deretter blir imidlertid forskjellen mellom de ulike alternativer større og større, med tilsvarende usikkerhetsmarginer.

Det høyeste alternativ, med uforandrete opptaksmuligheter for odontologistuderende i utlandet, vil gi oss en bestand på omlag 6500 tannleger i 1985, og en fordobling av tannlegetettheten til 14.9. Minimumsalternativet, vesentlig basert på tilgang fra norske universiteter, vil gi en tannlegebestand på omlag 4500 tannleger i 1985, og en tannlegetetthet på 10.3. Mellomalternativet, som forutsetter at opptaket av norske studenter i utlandet vil bli begrenset til ca. 100 årlig, vil gi en bestand i 1985 på omlag 5500 tannleger, og en tannlegetetthet på 12.5.

Den planlagte utbygging i Tromsø vil etter forutsetningene bidra med 300 av de nye tannleger (i årene 1978-1985).

I tabell 3 nedenfor er stillet opp alternative målsettinger for tannlegetetthet, med korresponderende størrelser av tannlegebestand ved utgangen av femårs-periodene fram til 1985.

Tabell 3. Antall norske tannleger i perioden 1960 - 1985 under alternative forutsetninger om tannlegetetthetens størrelse, og under forutsetning om en bestemt befolkningsutvikling.

År	Folke- mengde regnet i 1000 pers. 1)	Alternativer for tannlegetetthetens størrelse ²⁾								
		7.0	8.0	9.0	10.0	11.0	12.0	13.0	14.0	15.0
		1.429	1.250	1.111	1.000	909	833	769	714	667
		A n t a l l t a n n l e g e r								
1960	3.595	2.517	2.876	3.236	3.595	3.955	4.314	4.674	5.033	5.399
1965	3.735	2.615	2.988	3.362	3.735	4.109	4.482	4.855	5.229	5.602
1970	3.895	2.727	3.116	3.506	3.895	4.285	4.674	5.065	5.453	5.843
1975	4.075	2.853	3.260	3.668	4.075	4.483	4.890	5.298	5.705	6.113
1980	4.270	2.989	3.416	3.843	4.270	4.697	5.124	5.551	5.978	6.405
1985	4.400	3.080	3.520	3.960	4.400	4.840	5.280	5.720	6.160	6.600

1) Beregnet folkemengde ved utgangen av vedkommende år (avrundet til nærmeste 5.000). For årene 1960 - 1980 samsvarer tallene med en befolkningsprognose utført i Statistisk sentralbyrå. For 1985, hvor prognosetall mangler, er beregningen utført som en grov videreføring av utviklingstendensen.

2) Tannlegetettheten er definert som henholdsvis antall tannleger pr. 10 000 innbyggere (de ni alternativene fra 7.0 til 15.0) og som antall innbyggere pr. tannlege (de tilsvarende ni alternativene fra 1429 til 667).

II. BESTAND AV TANNLEGER VED UTGANGEN AV 1964 OG AVGANG FRA BESTANDEN I ÅRENE 1965 - 1985

1. Bestand av tannleger ved utgangen av 1964, fordelt etter alder og kjønn.

Som utgangspunkt for beregning av tannlegebestandens nåværende størrelse har vi benyttet Helsedirektørens "Fortegnelse over leger, tannleger og veterinærer i Norge" pr.mars 1964. Denne årlige fortegnelsen skal omfatte alle personer som har rett til å utøve tannlegevirksomhet og kalle seg tannlege. På grunnlag av opplysninger om dødsfall og om uteksaminerte tannleger mellom 1. januar og 31. desember 1964 er tannlegebestanden ved utgangen av 1964 beregnet til 2 836.

Tabell 4 nedenfor viser det samlede antall tannleger ved utgangen av 1964, fordelt etter aldersgrupper og kjønn. Se også figur 1 nedenfor.

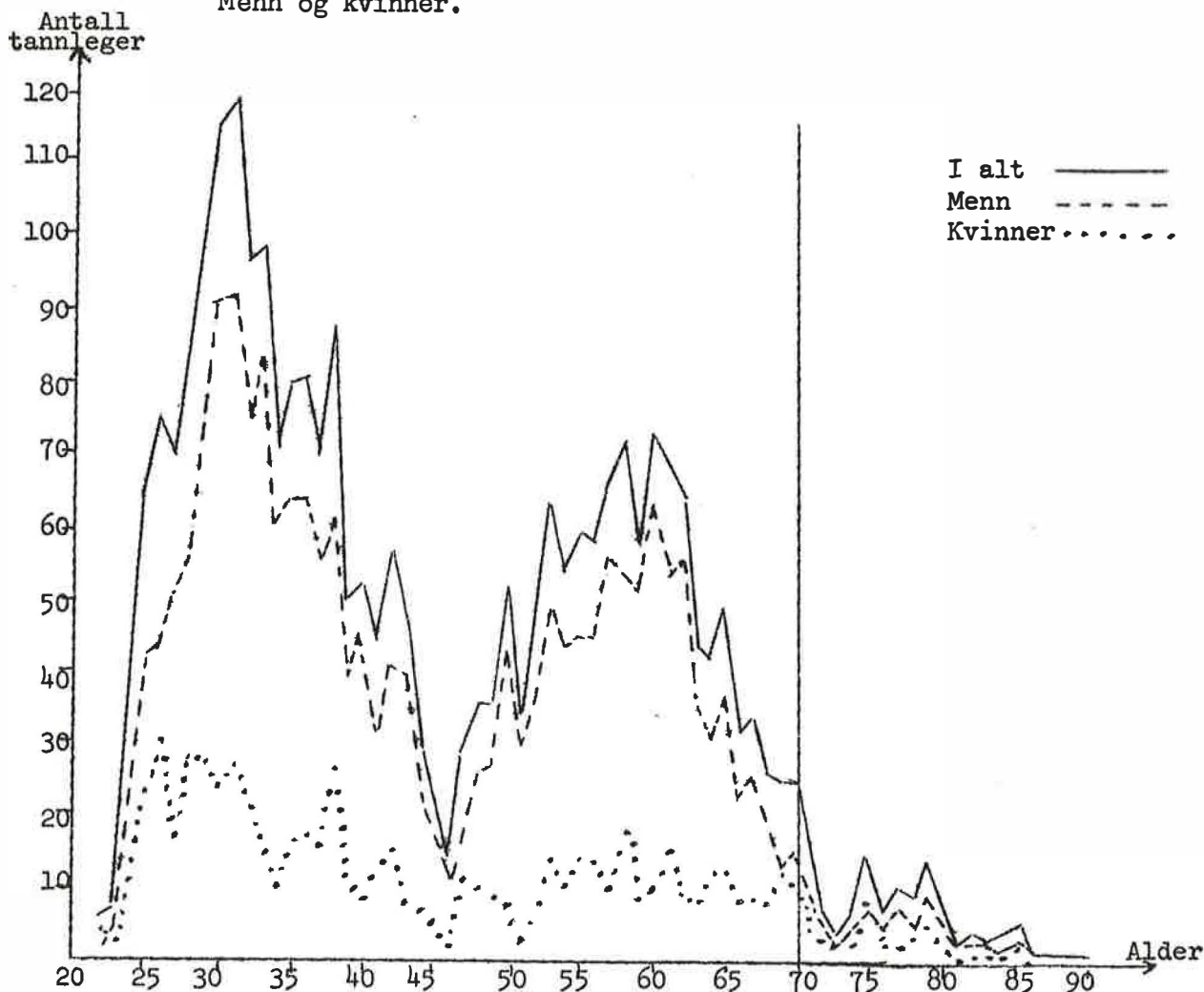
Tabell 4. Antall tannleger ved utgangen av 1964¹⁾. Menn og kvinner. Aldersgrupper.

Aldersgrupper (år)	Antall personer			Prosentfordeling på aldersgrupper					
	M	K	T	M	K	T	M	K	T
20 - 24	34	18	52	1.6	2.7	1.8	65.4	34.6	100
25 - 29	268	125	393	12.4	18.6	13.9	68.1	31.9	100
30 - 34	402	98	500	18.5	14.6	17.6	80.4	19.6	100
35 - 39	284	85	369	13.1	12.7	13.0	77.0	23.0	100
40 - 44	181	50	231	8.4	7.4	8.2	78.4	21.6	100
45 - 49	102	36	138	4.7	5.4	4.9	73.9	26.1	100
50 - 54	203	42	245	9.4	6.3	8.6	82.9	17.1	100
55 - 59	248	63	311	11.4	9.4	11.0	97.7	20.3	100
60 - 64	238	54	292	11.0	8.0	10.3	81.5	18.5	100
65 - 69	117	48	165	5.4	7.2	5.8	70.9	29.1	100
Under 70	2077	619	2696	95.9	92.3	95.1	77.0	23.0	100
70 og over	88	52	140	4.1	7.7	4.9	62.6	37.4	100
I alt	2165	671	2836	100	100	100	76.3	23.7	100

1) Helsedirektørens "Fortegnelse over leger, tannleger og veterinærer i Norge" pr. mars 1964 teller 2 757 tannleger. I henhold til tilleggsopplysninger er tallet for tannleger ved utgangen av 1963 satt til 2 738. Tallet for avdøde tannleger i 1964 er etter foreløpige opplysninger 23. I 1964 avla 44 kandidater odontologisk embetseksamen mens 76 personer med utenlandsk odontologisk eksamen etter fastsatte tilleggs kurs og prøver fikk denne eksamen godkjent som faglig jevnbyrdig med norsk embetseksamen. Dessuten fikk 1 person sin utenlandske eksamen godkjent uten slike prøver. Dette gir en nettotilvekst på 98 tannleger i løpet av 1964, slik at antall tannleger ved utgangen av 1964 er beregnet til 2 836. (En har da forutsatt at alle de 121 personer som den ovennevnte bruttilvekst omfatter, har søkt om og har fått autorisasjon for utløpet av 1964).

Ved utgangen av 1964 var hver fjerde tannlege kvinne. Kvinnene var sterkest representert innenfor aldersgruppene 65 år og over, og i gruppene under 30 år. Blant kvinnene var omlag 8% over 70 år, mens det tilsvarende tallet for menn var 4%. Sett under ett var 95% av tannlegene under 70 år.

Figur 1. Antall tannleger ved utgangen av 1964, fordelt etter alder. Menn og kvinner.

Som det går fram av tabellen og diagrammet er tannlegene meget ujevnt fordelt på aldersgrupper. Når det er forholdsvis få tannleger i alder 44-49 år, henger dette bl.a. sammen med at det i årene 1944 og 1945 ikke ble uteksaminert kandidater ved tannlegehøgskolen, og i 1946 bare et halvt kull.

2. Tannlegetetthet i Norge og andre land.

Når en ser samlet antall tannleger i forhold til landets folkemengde, får en et uttrykk for tannlegetettheten som viser henholdsvis 7.4 og 7.6 tannleger pr. 10 000 innbyggere i 1963 og 1964, eller henholdsvis 1 344 og 1 308 innbyggere pr. tannlege.

Ved å se på antall tannleger under 70 år, som er vanlig aldersgrense ved slike beregninger, og ved å holde norske tannleger i utlandet utenfor, får en et litt mer nyansert bilde, slik som tabell 5 nedenfor viser.

Tabell 5. Antall tannleger og tannlegetetthet i 1963 og 1964.

Antall tannleger		Folkemengde i tusen ¹⁾		Antall tann- leger pr. 10 000 inn- byggere		Antall innbyggere pr. tannlege			
		1963	1964	1963	1964	1963	1964		
i alle alders- grupper	i alt	2738	2836	3681	3709	7.4	7.6	1344	1308
	i Norge	2628	..			7.1	..	1401	..
under 70 år	i alt	2616	2696	3681	3709	7.1	7.3	1407	1376
	i Norge	2513	..			6.8	..	1465	..

1) Kilde: Statistisk sentralbyrå (Årbok 1964 og Statistisk Ukehefte 1/2 1965).

Et mer relevant uttrykk for tannlegetettheten ville en få ved bare å regne med tannleger som som er yrkesvirksomme. Det mangler imidlertid nyere opplysninger som kan gi grunnlag for slike beregninger. Dersom det hadde foreligget opplysninger både om antall yrkesvirksomme og om deres gjennomsnittlige arbeidstid, kunne en dessuten ha foretatt omregninger til "heltidsarbeidende" tannleger, noe som også ville bidra til å komplettere bildet av tannlegesituasjonen. Ved en senere analyse av behovet for tannlegetjenester og tannleger vil en komme nærmere inn på disse forhold.

I 1945 var antallet tannleger 1 593. Med 2 836 tannleger i 1964 har det således vært en økning på nesten 80 % i en knapp 20-årsperiode. Den gjennomsnittlige, årlige økning blir 65 tannleger eller, sett i forhold til utgangsmassen, 4.1%. Tannlegetettheten økte fra 5.1 til 7.6 tannleger pr. 10 000 innbyggere eller med 49%. I tabell 6 nedenfor er utviklingen fra 1945 til 1964 noe nærmere belyst.

Tabell 6. Antall tannleger og tannlegetetthet i perioden 1945 - 1964.

		Utgangen av							
		1945	1950	1955	1960	1961	1962	1963	1964
Antall tannleger i alt ¹⁾		1593	1770	2027	2502	2595	2661	2738	2836
Folkemengde i 1000 ²⁾		3107	3280	3444	3595	3625	3653	3681	3709
Antall tannleger pr. 10 000 innbyggere	i alt	5.1	5.4	5.9	7.0	7.2	7.3	7.4	7.6
	i Norge	5.0	5.3	5.7	6.7	6.9	7.0	7.1	..
Antall innbyggere pr. tannlege	i alt ¹⁾	1950	1853	1699	1437	1397	1373	1344	1308
	i Norge	1985	1894	1767	1495	1451	1423	1401	..

		Periode				År			
		1946-1964	1946-1950	1951-1955	1956-1960	1961	1962	1963	1964
Absolutt økning av antall tannleger	i løpet av perioden	1243	177	257	475				
	gjennomsnittlig (årlig)	65	35	51	95	93	66	77	98
Prosentvis økning av antall tannleger	i løpet av perioden	78.0	11.1	14.5	23.4				
	gjennomsnittlig (årlig)	4.1	2.2	2.9	4.9	3.7	2.5	2.9	3.6

1) Kilde for årene til og med 1962: Statistisk sentralbyrå ("Sunnhetstilstanden og medisinalforholdene 1960" og "Helsestatistikk 1962"). Tallene gjelder utgangen av vedkommende år, og bygger på den offisielle fortegnelse over tannleger.

2) Kilde: Statistisk sentralbyrå (Årbok 1964 og Statistisk Ukehefte 1/2 1965).

Fylkesvis sammenlikning.

Ved utgangen av 1963 hadde landet under ett 6.8 tannleger under 70 år pr. 10 000 innbyggere (inklusive 56 tannleger i militærtjeneste eller med ukjent arbeidssted og eksklusive 102 tannleger i utlandet). Bergen og Oslo viser de høyeste fylkestallene med en tannlegetetthet på henholdsvis 12.9 og 12.6, mens de laveste tallene på 3.3 og 4.1 finnes i henholdsvis Hordaland og Sogn og Fjordane. Under 5.0 ligger også Möre og Romsdal og de tre fylkene i Nord-Norge. Særlig for Bergens og Oslos vedkommende er det imidlertid åpenbart at fylkets tannleger betjener innbyggere også i nabofylker. En fullstendig fylkesoversikt er gjengitt i tabell 1 i tabellvedlegget.

I tabell 7 nedenfor er fylkene gruppert i større fylkesområder. Mellom høyeste og laveste tannlegetetthet i disse fylkesområdene er det fremdeles en markert forskjell med "Oslofjordfylkenes" 9.1 som øvre og Nord-Norges fylker med 4.6 som nedre grense for tannlegetettheten.

Tabell 7 . Antall tannleger under 70 år og tannlegetetthet i enkelte landsdeler ved utgangen av 1963.

Landsdeler	Ut an en av 1963			
	Antall tannleger under 70 år	Folkemengde ¹⁾	Ant. tannleger pr. 10 000 innbyggere	Antall innbyggere pr. tannlege
Oslofjord-fylkene	1183	1 300 598	9.1	1099
Hedmark og Oppland	191	344 022	5.6	1801
Telemark og Agder-fylkene	208	343 373	6.1	1651
Vestlandet	511	913.601	5.6	1788
Trøndelags-fylkene	161	333 291	4.8	2070
Nord-Norge	203	445 737	4.6	2196
Militærtjeneste	52	.	.	.
Ukjent arbeidssted	4	.	.	.
Alle fylker	2513	3 680 622	6.8	1465
Svalbard	1
I utlandet	102	.	.	.
Norske tannleger i alt	2616	3 680 622	7.1	1407

NOTE:

Den geografiske fordeling i denne tabell er foretatt på grunnlag av de opplysninger som finnes i Helsedirektørens fortegnelse over tannleger pr. mars 1964 om tannlegenes fordeling på distrikter. Det er ovenfor forutsatt at tannleger i militærtjeneste og tannleger med ukjent arbeidssted oppholder seg i Norge

1) Kilde: Statistisk årbok for Norge 1964.

Sammenlikning med andre land.

En oversikt over tannlegetettheten i Norge og en del andre industrialiserte land er gitt i tabell 8 nedenfor, se også tabell II i tabellvedlegget. De enkelte lands oppgaver over antall tannleger er neppe helt sammenliknbare, jfr. notene til tabell II. Dette gjelder også Norge og Sverige som har høyest tannlegetetthet ¹⁾. Forskjellen mellom landenes tannlegetetthet avspeiler likevel stort sett reelle ulikheter på tilgangssiden. Dermed er imidlertid intet sagt om de enkelte lands behov for tannlegetjenester.

1) Jfr. t.eks. 1963-tallet for Norge i den tidligere tabell 5. Tannlegetettheten er der 6.8 i 1963 når tannleger over 70 år og tannleger i utlandet holdes utenfor. Sveriges tannlegetetthet to år tidligere på 7.0 er såvidt en skjønner beregnet på grunnlag av "the total number of qualified persons working in the country" (jfr. fotnoten til tabell II i tabellvedlegget), mens Norges tannlegetetthet på 7.2 er basert på "Number of registered persons. All of them are not necessarily resident and practising in the country" (jfr. fotnote 3 samme sted).

Tabell 8 . Tannlegetetthet i Norge og en del andre industrialiserte land i 1961 og 1962.

Land	Antall tannleger pr. 10 000 innbyggere		Antall innbyggere pr. tannlege	
	1961	1962	1961	1962
Norge	7.2	..	1391	..
Sverige	7.0	..	1424	..
Vest-Tyskland	5.9	5.7	1701	1744
U.S.A.	5.7	5.6	1767	1773
Österrike	5.5	5.4	1818	1853
Israel	5.4	5.1	1858	1944
Danmark	5.2	..	1925	..
New Zealand	4.5	4.5	2236	2213
Finland	4.1	4.2	2463	2360
Sveits	4.0	4.0	2470	2519
Japan	3.6	3.6	2798	2779
Frankrike	3.6	..	2802	..
Australia	3.3	..	3003	..
Tsjekkoslovakia	3.2	3.2	3158	3096
Canada	3.0	..	3340	..
Storbritannia	2.7	..	3700	..
Nederland	2.3	..	4386	..
U.S.S.R.	2.3	2.4	4389	4166
Belgia	1.9	..	5227	..

NOTE: Se tabellvedlegget (tabell II) med nærmere opplysninger bl.a. om kilder for oppgavene og om tallenes sammenliknbarhet.

3. Avgang fra bestanden i årene 1965 - 1985 (erstatningsbehovet).

Tabell 9 nedenfor viser bestanden ved utgangen av 1964 og 1965, og ved utgangen av de 4 følgende femårsperioder.

I løpet av perioden 1965 - 1985 kan en regne med at den opprinnelige bestand på omlag 2 700 tannleger under 70 år vil bli redusert med omlag 1 200 eller henimot 45%, til omlag 1 500. Omlag 840 tannleger eller 31% av bestanden vil fylle 70 år før utgangen av 1985, mens omlag 360 eller vel 13% av bestanden regnes å avgå ved død før fylte 70 år.

Tabell 9. Beregnet antall gjenværende tannleger under 70 år i Norge ved utgangen av 1964 og 1965 og ved utgangen av femårsperioden fram til 1985, og avgang i løpet av periodene. Menn og kvinner.

		Gjen- værende tann- leger	Avgang		I alt
			ved død før fylte 70 år	ved passer- ing av 70- årsgrensen	
Tannleger ved ut- gangen av 1964 og av- gang i 1965	M	2077	16	13	29
	K	619	2	12	14
	T	2696	18	25	43
Gjenværende tannleger ved utgangen av 1965 og avgang 1966 - 1970	M	2048	83	120	203
	K	605	12	45	57
	T	2653	95	165	260
Gjenværende tannleger ved utgangen av 1970 og avgang 1971 - 1975	M	1845	80	205	285
	K	548	12	44	56
	T	2393	92	249	341
Gjenværende tannleger ved utgangen av 1975 og avgang 1976 - 1980	M	1560	68	179	247
	K	492	11	55	66
	T	2052	79	234	313
Gjenværende tannleger ved utgangen av 1980 og avgang 1981 - 1985	M	1313	63	132	195
	K	426	11	33	44
	T	1739	74	165	239
Gjenværende tannleger ved utgangen av 1985	M	1118			
	K	382			
	T	1500			
Avgang 1965 - 1985	M		310	649	959
	K		48	189	237
	T		358	838	1196

I tabellvedlegget, tabell III 1 og 2 er utviklingen 1965-85 gjengitt med fordeling på aldersgrupper, sammen med beregningsgrunnlaget.

Ser en på den årlige, gjennomsnittlige avgang, kan en stille opp følgende oversikt.

Tabell 10. Årlig, gjennomsnittlig avgang av tannleger i perioden 1965 - 1985.

Årlig, gjennomsnittlig avgang	Periode	År	Periode			
	1965- 1985	1965	1966- 1970	1971- 1975	1976- 1980	1981- 1985
Avgang ved død før fylte 70 år	17	18	19	18	16	15
Avgang ved passering av 70-årsgrensen	40	25	33	50	47	33
Samlet avgang	57	43	52	68	63	48

Den samlede avgang vil være størst i femårsperioden 1971 - 1975 med et årlig gjennomsnitt på 68 tannleger. For hele 21-årsperioden er det årlige gjennomsnitt 57 tannleger.

En målsetting som tok sikte på å ha samme absolutte antall tannleger i 1985 som i 1964, ville altså kreve en gjennomsnittlig, årlig tilgang på 57 nye tannleger eller i alt omlag 1200 nye tannleger.

En målsetting med sikte på å ha samme tannlegetetthet i 1985 som i 1964, d.v.s. omlag 7.3 tannleger under 70 år pr. 10 000 innbyggere, ville kreve en gjennomsnittlig årlig tilgang på 82 nye tannleger, i alt omlag 1700 nye tannleger.

Til vurdering av størrelsesordenen kan en sammenholde disse tall for fremtidig tilgang med antall uteksaminerte kandidater i tiden etter 1945;

Tabell 11 . Gjennomsnittlig antall uteksaminerte kandidater med norsk odontologisk embetseksamen (tannlegeeksamen) i perioden 1946 - 1964.

	Periode				
	1946- 1964	1946- 1950	1951- 1955	1956- 1960	1961- 1964
Gjennomsnittlig, årlig uteksaminering	45	39	49	46	47

Den nåværende norske utdanningskapasitet på snart 50 kandidater årlig er ikke fullt tilstrekkelig til å gi samme antall tannleger i 1985 som det vi har nå.

For å opprettholde den tannlegetetthet vi har nå fram til 1985 måtte utdanningskapasiteten ligge på 80 nye kandidater årlig.

III. TILGANG TIL ODONTOLOGISTUDIET

1. Tilgang til tannlegestudiet i Norge.

Opptak til preklinisk avdeling.

Opptakskapasiteten til tannlegestudiet ved Universitetet i Oslo er for tiden 50 nye tannlegestudenter årlig. Opptaket skjer om høsten og alle gymnaslinjer (inklusive økonomisk gymnas) gir søknadskompetanse. Den årlige opptakskapasitet har ligget på samme nivå hele tiden siden Norges Tannlægehøiskole tok imot det første studentkullet i 1926.

For tiden fram til 1980 foreligger det planer som i løpet av perioden maksimalt ville bringe den samlede opptakskapasitet i Norge opp i 188 nye tannlegestudenter i året, jfr. tabell 12 nedenfor.

Tabell 12 . Forventet, maksimal tilgang til odontologistudiet i Norge i årene 1965 - 1980 ifølge foreløpige, kjente planer.

Universitetet i	Opptaksår															
	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Oslo	50	100	75	75	75	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Bergen	-	48	48	48	48	48	48	48	48	484	48	48	48	48	48	48
Tromsø	-	-	-	-	-	-	-	-	40	40	40	40	40	40	40	40
	50	148	123	123	123	148	148	148	188	188	188	188	188	188	188	188

Norge	Opptaksperiode			
	1965	1966 - 1970	1971 - 1975	1976 - 1980
I løpet av perioden	50	665	860	940
Gjennomsnittlig (årlig)	50	133	172	188

Opptakstallene bygger delvis på opplysninger fra de berørte universitetsinstitutter og delvis på offentlige publikasjoner, bl.a. de som er nevnt nedenfor.

Universitets- og högskolekomiteen av 1960: Innstilling om den videre utbygging av våre universiteter og högskoler.

Innstillingen om opprettelse av et universitet i Trondheim. Fra en komite oppnevnt 6. april 1962.

Innstilling om mulighetene for högre undervisning og utvidet forskning i Tromsø. Avgitt av en komite oppnevnt av Kirke- og undervisningsdepartementet 9. august 1963.

St.prp. nr. 1 (1964-65) for budsjetterminen 1965. Kyrkje- og undervisningsdepartementet.

I 1966 er det forutsatt opptak av 100 nye studenter, derav halvparten som et siste kull etter gammel studieplan med 4-års studietid og halvparten etter ny plan med 5 års studietid. Ved en slik ordning unngås avbrekk i uteksaminasjonen i 1970-71.

Tidspunktet for ökning fra 50 til 75 studenter i Oslo er basert bl.a. på opplysninger i ovennevnte proposisjon, kapittel 310, post 35. Den videre ökning til 100 er omtalt flere steder i ovennevnte innstillinger. Året 1970 er ovenfor valgt på grunnlag av foreløpige opplysninger om tidspunktet for den praktiske gjennomføring. Tidspunktet for igangsetting av preklinisk undervisning i Bergen er basert bl.a. på opplysninger

i ovennevnte proposisjon, kapittel 320, post 34. For Tromsø er både opptakstallet og tidspunktet for igangsetting av preklinisk undervisning basert på opplysninger i sistnevnte innstilling ovenfor (se bl.a. Avsnitt III, 3 Undervisning i medisin og odontologi, punkt 3.7 Odontologi og avsnitt V. Resyme av komiteens forslag.)

Bortsett fra det ekstraordinære opptak i 1966 viser sammenstillingen fire sprang i den samlede opptakskapasiteten fra 50 nye tannlegestuderende til 98, videre til 123, 148 og 188 nye studenter henholdsvis i årene 1966, 1967, 1970 og 1973. Med utgangspunkt i den bestemte tidsrekken som er valgt i tabellen får en en stigning i de årlige, gjennomsnittlige antall nye studenter fra 50 i femårsperioden 1961 -65 til 133, 172 og 188 i de tre etterfølgende femårsperiodene fram til 1980.

Opptak til klinisk avdeling av norske odontologistuderende fra utlandet.

Odontologisk institutt i Bergen kom i gang med sin kliniske undervisning fra og med høstsemesteret 1962, og har foreløpig opptatt norske studenter som har skaffet seg sin prekliniske utdanning ved utenlandske læresteder. Fra instituttet har vi mottatt opplysninger om faktiske og forventede opptakskull og forventede eksamenskull av denne kategori. Opplysningene gjengis i nedenstående Tabell 13.

Tabell 13. Odontologistuderende med preklinisk utdanning i utlandet opptatt ved universitetet i Bergen for fullføring av tannlegestudiet der.

Opptaks- år og -semester	Opptaks- kull	Eksamensår og -semester							Død før eksamen
		65 V	65 H	66 V	67 V	68 V	69 V	70 V	
1962 H	23	23	-	-	-	-	-	-	-
1963 V	25	-	23	1	-	-	-	-	1
1963 H	39	-	-	39	-	-	-	-	-
1964 H	48	-	-	-	48	-	-	-	-
1965 H	48	-	-	-	-	48	-	-	-
1966 H	48	-	-	-	-	-	48	-	-
1967 H	48	-	-	-	-	-	-	48	-
	279	23	23	40	48	48	48	48	1

Fra og med 1968 vil instituttet få sine studenter fra universitetets egne prekliniske institutter.

Framstillingen under dette punkt foregriper spørsmålet om studentenes fullføringsmønster. Som det går fram av tabellen, er det for disse utvalgte utenlandsstudentene regnet med 100% fullføring. Det har hittil ikke vært frafall på kursene.

Generelt forutsetter vi at opptakskapasiteten til den kliniske del av undervisningen i Norge minst er dimensjonert til løpende å motta studentene fra den prekliniske del.

Opptak ved tilleggskurs.

Norske odontologistudenter som fullfører studiet i utlandet, må, for å få Licentia Practicandi i Norge, i alminnelighet gjennomgå spesielle tilleggskurser og avlegge tilleggseksamen ved et av universitetene i Norge.

Rekruttering fra artiumskullene til odontologistudiet i Norge.

I tabell 12 foran har en fordelt odontologistudentene på opptaksår. De studenter som blir opptatt ett bestemt år er dels rekruttert fra samme års artiumskull, dels fra tidligere kull. Tabell 14 nedenfor viser den foreløpige rekruttering til tannlegestudiet i Norge innen utgangen av 1964 fra de enkelte artiumskullene 1950 - 1964. Tabellen viser videre hvor stor andel av studentene som ble opptatt samme år som de hadde avlagt examen artium og hvor mange som av forskjellige grunner ble opptatt først ett eller flere år senere. Artiumsåret og det første år etter artium viser for hvert kull de største andelene med forholdsvis små andeler senere.

Tabell 14. Artianere med examen artium i årene 1950 - 1964 som ble opptatt som odontologistudenter i Norge innen utgangen av 1964. Prosentfordeling etter avstand mellom artiumsår og opptaksår.

a. Antall nye odontologistudenter i Norge. Menn og kvinner.

	Artiumsår																I alt
	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964		
Menn	34	39	35	32	29	29	32	22	29	33	27	37	35	26	28	467	
Kvinner	13	12	11	14	20	19	14	21	20	13	12	12	16	17	10	224	
S u m	47	51	46	46	49	48	46	43	49	46	39	49	51	43	38	691	

b. Prosentfordeling på tidsavstanden.

Art. år	Avstand mellom artiumsår og opptaksår. Menn + kvinner															
	0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år		
	Ukumulerte prosenttall							Kumulerte prosenttall								
1950	55.3	38.3	6.4	-	-	-	-	55.3	93.6	100						
1951	52.9	29.4	5.9	3.9	-	2.0	5.9	52.9	82.3	88.2	92.1	92.1	94.1	100		
1952	60.9	28.2	8.7	-	2.2	-	-	60.9	89.1	97.8	97.8	100				
1953	65.2	21.7	10.9	2.2	-	-	-	65.2	86.9	97.8	100					
1954	59.2	24.5	8.1	4.1	4.1	-	-	59.2	83.7	91.8	95.9	100				
1955	66.6	16.7	12.5	2.1	-	2.1	-	66.6	83.3	95.8	97.9	97.9	100			
1956	69.6	21.8	4.3	4.3	-	-	-	69.6	91.4	95.7	100					
1957	67.4	18.6	7.0	4.7	-	2.3	-	67.4	86.0	93.0	97.7	97.7	100			
1958	71.5	24.5	2.0	-	2.0	-	-	71.5	96.0	98.0	98.0	100				
1950-1958	63.1	24.9	7.3	2.4	0.9	0.7	0.7	63.1	88.0	95.3	97.7	98.6	99.3	100		
1959	69.5	26.1	2.2	2.2	-	-		69.5	95.6	97.8	100					
1960	76.9	17.9	2.6	2.6	-			76.9	94.8	97.4	100					
1961	75.5	10.2	12.3	2.0				75.5	85.7	98.0	100					
1962	80.4	15.7	3.9					80.4	96.1	100						
1963	81.4	18.6						81.4	100							
1964	100							100								

En bör ellers være oppmerksom på at ytterligere rekruttering fra artiums-kullene 1950 - 1964 til tannlegestudiet i Norge vil skje også i 1965 og senere, først og fremst fra de yngste kullene. For de senere år er derfor den oppførte tilgang i absolutte tall og prosent foreløpig.

Jfr. ellers tabellvedlegget, tabell IV, med de absolutte tall som prosenttabellen er bygget på.

2. Tilgang til odontologistudiet i utlandet.

Studenter sendt ut gjennom norske myndigheter.

Etter krigen ble det en rekke år tatt opp studenter i Norge utover den hjemlige opptakskapasitet for formidling til utenlandske odontologiske læresteder. I 1953 og noen år til ble disse studentene tatt opp av tannlegehøgskolen etter samme prinsipp som gjaldt for studiet i Norge. Samtidig reiste imidlertid et stigende antall studenter ut på egen hånd. En ordning for opptak av norske studenter i Göteborg for en femårsperiode fra 1966 - 67 har vært drøftet, men det er usikkert om den kommer istand, og vi har ikke regnet med denne mulighet i våre prognoser.

Utenlandsstudenter fordelt etter begynnelsesår og studieland.

I hvert enkelt år fra og med 1952 til og med 1963 har antallet norske studenter som påbegynte et odontologisk studium i utlandet vært større enn det tilsvarende antall nye tannlegestudenter i Norge. Årsgjennomsnittet er omlag 107 utenlandsstudenter mot omlag 50 hjemme. Mens tallet for Norge har vært stabilt, viser utenlandstallet flere svingninger med 55 for det laveste år (1952) og 155 for det høyeste år (1953). Siden 1960 har tallet vært stigende fra 75 til 130 i 1963. Tallserien for utenlandsstudentene fra og med 1950 er gjengitt i tabell 15, som fordeler studentene også på sist kjente studieland med særskilte tall for menn og kvinner. Serien omfatter også de studenter som er sendt ut av norske myndigheter.

Tabell 15. Norske studenter som påbegynte et odontologisk studium i utlandet i årene 1950 - 1963 fordelt på begynnelsesår og på siste kjente studieland. Menn og kvinner.

Begyn- nelses- år	Sist kjente studieland												% kvin- ner						
	Vest-Tyskland			Stor-britannia			Sveits			U.S.A. og Canada				Andre land			I alt		
	M	K	T	M	K	T	M	K	T	M	K	T		M	K	T	M	K	T
1950	-	-	-	1	1	2	1	-	1	1	-	1	-	1	4	1	5	20.0	
1951	6	2	8	7	1	8	2	-	2	1	-	1	-	1	17	3	20	15.0	
1952	34	9	43	11	-	11	-	-	-	-	-	-	1	-	1	46	9	55	16.4
1953	94	13	107	38	9	47	1	-	1	-	-	-	-	-	133	22	155	14.2	
1954	92	12	104	44	2	46	1	-	1	-	-	-	-	-	137	14	151	9.3	
1955	47	13	60	28	4	32	-	-	-	-	-	-	-	-	75	17	92	18.5	
1956	48	12	60	13	4	17	-	-	-	-	-	-	-	-	61	16	77	20.8	
1957	83	30	113	6	1	7	-	-	-	2	-	2	-	-	91	31	122	25.4	
1958	80	17	97	5	1	6	1	-	1	2	-	2	-	-	88	18	106	17.0	
1959	83	7	90	-	1	1	3	2	5	2	-	2	2	-	90	10	100	10.0	
1960	62	10	72	-	-	-	3	-	3	-	-	-	-	-	65	10	75	13.3	
1961	77	10	87	1	-	1	4	-	4	-	1	-	1	1	82	12	94	12.8	
1962	101	15	116	2	2	4	1	2	3	-	-	-	1	-	105	19	124	15.3	
1963	104	18	122	2	2	4	2	1	3	1	-	1	-	-	109	21	130	16.2	
Uopp-gitt	5	1	6	-v	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	7	1	8	12.5	
I alt	916	169	1085	158	28	186	19	5	24	11	1	12	6	1	7	110	204	1314	15.5

En bör være oppmerksom på at ytterligere rekruttering fra artiumskullene 1950-1963 til odontologistudiet i utlandet har skjedd i 1964 og vil skje også i 1965 og senere, først og fremst fra de yngste kullene. For de senere års artiumskull er derfor den oppførte tilgang i absolutte tall og prosent foreløpig.

Vi viser også til tabellvedlegget tabell V, med de absolutte tall som prosenttabellen er bygget på.

Allerede fra og med artianerkullet for 1951 har kullene rekruttert flere nye norske odontologistuder til utlandet enn til det hjemlige lærested.

Det er også en annen markert forskjell mellom utenlandsstudentene og hjemmestudentene, idet utenlandsstudentene gjennomsnittlig har brukt vesentlig lenger tid etter examen artium med å komme igang med studiet. For artianerkullene 1950 - 1957 under ett tok en drøy tredjedel til med studiet om høsten i artiumsåret, omlag en tredjedel begynte studiene året etter, mens synkende andeler av kullene kom i gang to, tre, fire og fem år senere. Bare 2.2% brukte seks år eller mer. Ser en på de enkelte årskullene viser prosenttallene store svingninger over tiden. Den andel som begynte studiene allerede i artiumsåret, holder seg imidlertid på bortimot 3/5 for årene 1957, 1958 og 1959.

Forholdet mellom antall utenlandsstudenter og antall artianere.

For åpne studier er det en viss sammenheng mellom artiumskullenes størrelse og tilgangen til studiet. Som et regneeksempel har vi i tabell 17 nedenfor satt opp faktisk og forventet tilgang til odontologistudiet i utlandet under forutsetning av uforandret opptak i Norge og uforandrede opptaksmuligheter i utlandet for norske studenter. (Vi skal senere komme tilbake til virkningen av økt opptak i Norge på tilstrømmingen til utlandet, og vi vil også sette opp alternative forutsetninger for tilgang i utlandet). I våre resonnementer går vi her ut fra at det ikke skjer vesentlige forandringer i studiemotiveringen.

I tabellen er de absolutte tallene for nye studenter i utlandet satt i forhold til artianerkullenes størrelse. Mens antall artianere gikk jevnt ned fra 1950 til 1953, alt i alt med vel 20%, har det samlede studenttallet fra disse kullene gått opp, tilsammen med ca. 260%. Den kumulerte tilgangsprosenten økte således fra 0.8% til ca. 4%. 1953 viser også alt i alt den høyeste tilgangsprosenten hittil. Siden 1953 har artianerkullene hele tiden steget fra det daværende nivå på omlag 3 500 artianere til omlag 8 800 i 1963, d.v.s. en stigning på 150%. De tilsvarende tall for nye studenter og også tilgangsprosentene har derimot vist flere svingninger i denne perioden.

Tabell 17 . Kumulerte tilgangsprosentene innen utgangen av 1963 fra artianerkullene 1950 - 1963 til odontologistudiet i utlandet. Forventet tilgang i 1964 og senere fra artianerkullene 1958 - 1980, under forutsetning av uforandret opptak i Norge og uforandrete opptaksmuligheter i utlandet. Et regneeksempel.

Artiums- år	Antall artianere	Faktisk og forventet tilgang til odontologistudiet i utlandet. (Faktisk tilgang over, forventet tilgang under trappetrinnslinjen).							
		Avstand mellom artiumsår og begynnelsesår							
		0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år og mer	
1950	4454	0.02	0.13	0.31	0.53	0.70	0.75	0.83	
1951	3821	0.24	0.63	1.02	1.33	1.41	1.47	1.52	
1952	3623	0.61	1.60	2.35	2.48	2.51	2.59	2.65	
1953	3508	2.11	3.19	3.51	3.59	3.73	3.79	3.88	
1954	3525	1.30	2.30	2.61	2.75	2.75	2.75	2.78	
1955	3750	0.67	1.65	1.84	1.89	2.03	2.05	2.08	
1956	4241	0.35	1.04	1.37	1.51	1.58	1.60	1.63	
1957	4522	1.50	2.21	2.41	2.48	2.57	2.57	2.59	
1958	4847	1.09	1.51	1.82	1.86	1.88	1.90	1.90	
1959	4938	1.17	1.58	1.82	1.88	1.92	1.92	1.92	
1960	5179	0.64	0.97	1.27	1.33	1.42	1.50	1.50	
1961	6160	0.89	1.40	1.66	1.73	1.75	1.75	1.75	
1962	7384	0.92	1.52	1.64	1.71	1.75	1.75	1.75	
1963	8787	0.69	0.82	1.20	1.30	1.34	1.40	1.40	
1964	9900	0.44	0.80	1.04	1.14	1.25	1.25	1.25	

Artiums- år	Forventet tilgang til odontologistudiet i utlandet				
	Avstand mellom artiumsår og begynnelsesår				
	0 år	1 år	2 år	3 år	4 år og mer
1965- 1980	0.95	1.30	1.55	1.65	1

Tabell 17 viser også anslag for den endelige, kumulerte tilgangsprosenten for hvert av artianerkullene 1958 - 1963. Disse endelige prosentene vil ligge noe over de foreløpige tilgangsprosentene som hadde manifestert seg innen utgangen av 1963 da det må antas at det fortsatt vil reise ut nye tannlegestudenter fra disse artianerkullene. Dessuten viser tabellen hvilke framtidige tilgangsprosentene vi her er blitt stående ved for artianerkullene 1964 - 1980. Alt i alt regner vi her at under forutsetninger som nevnt ovenfor, vil 1.75% av artianerkullene fra og med 1965 påbegynne et odontologistudium i utlandet.

Tabellen viser også det mønster vi er blitt stående ved når det gjelder avstanden mellom artiumsår og begynnelsesår.

Anslagene over hvor store puljer disse artianere vil reise ut i, er gjengitt i en annen form i tabell 18. Første pulje reiser allerede samme år de tar examen artium og utgjør vel halvparten av odontologistudentene fra vedkommende artiumskull, mens de senere puljer utgjør synkende andeler på 20, 15, 5 og 5%.

Tabell 18. Antatt prosentfordeling på tidsavstanden mellom artiumsår og begynnelsesår for artianere med examen artium i årene 1964 - 1980 som ventes å påbegynne et odontologisk studium i utlandet.

Art. år	Avstand mellom artiumsår og begynnelsesår									
	0 år	1 år	2 år	3 år	4 år og mer	0 år	1 år	2 år	3 år	4 år og mer
	Ukumulerte prosenttall					Kumulerte prosenttall				
1964-1980	55	20	15	5	5	55	75	90	95	100

Reduksjon av tilgang til utenlandsstudiet som følge av økt opptak i Norge.

En utvidelse av opptaket i Norge må antas å føre til en viss reduksjon av tilgangen til utenlandsstudiet.

En begrenset undersøkelse av prioritetslistene 1957 - 63 over søkere til studiet i Norge tyder på at det må sendes tilbud til 75 søkere for å fylle 50 studieplasser idet bare 2/3 av søkerne aksepterer tilbud om opptak. Av de neste 50 søkere viste det seg at gjennomsnittlig omlag 10 ble registrert som utenlandsstudenter. Ved en tenkt utvidelse av kapasiteten som førte til at disse 50 fikk tilbud om opptak, må en gå ut fra at disse 10 ville være blant dem som aksepterte tilbudet. De ville da utgjøre 30% av dem som faktisk ble opptatt.

Ved et utvidet opptak i Norge regner vi generelt med at rundt regnet vil hver tredje studieplass bli beslaglagt av studenter som ellers ville ha studert i utlandet, under forutsetning av uforandrete opptaksmuligheter der.

Tre alternativer for fremtidig tilgang til odontologistudiet i utlandet

I våre prognoser har vi regnet med tre alternativer for tilgang til utenlandsstudiet:

Alternativ A, eller maksimumsalternativet, bygger på forutsetningen om at adgangen til å begynne å studere odontologi i utlandet vil være omtrent som nå. Vi har her tatt utgangspunkt i artiumskullene, idet vi som nevnt går ut fra at det for åpne studier er en sammenheng mellom artiumskullenes størrelse og studietilgangen. For artianerkullene fram til 1975 bygger vi på en prognose utarbeidet av NAVF's utredningsavdeling ¹⁾. For årene 1976 - 1980 har vi så foretatt en grov videreføring av prognosens utviklingstendens og beregnet artianerkullene på grunnlag av denne frekvensen og prognosetall for de relevante ungdomskull. Ut fra disse faktiske og beregnede artiumskull, og ut fra tilgangsmønstret i tabell 18 hvor tilgangen stabiliserer seg på 1.75% av artiumskullene, har vi så satt opp en prognose med de absolutte tall for tilgangen. Tallene er dernest modifisert i forbindelse med planlagt utvidelse av opptaket i Norge, jfr. foregående avsnitt og tabell 19 nedenfor. Det er ikke regnet med vesentlig forandring i studiemotivering.

1) NAVF's utredningsavdeling: Melding nr. 4 1964 (s.13).

Tabell 19. Beregning av tilgang til utenlandsstudiet etter alternativ A.

Begynnelsesår	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
Tilgang stabilisert på 1.75% av artiumskullene	87	173	192	201	220	217	217	219	226	233	240	248	258	262	267	273	275
Reduksjon i forbindelse med økt opptak i Norge			33	24	24	24	33	33	33	46	46	46	46	46	46	46	46
Tilgang etter alternativ A	87	173	159	177	196	193	184	186	193	187	194	202	212	216	221	227	229

Alternativ B, minimumsalternativet, innebærer en brå avtrapping av størrelsen av begynnerkullene i utlandet i løpet av årene 1966 og 1967, mens det for årene 1968 og senere forutsettes at ingen nye norske studenter reiser til utlandet for å studere odontologi. Dette alternativ viser framtidig tilgang av tannleger på basis av utelukkende norsk utdannelse.

Alternativ C, mellomalternativet, forutsetter større vansker i de kommende år enn tidligere når det gjelder å bli opptatt ved et utenlandsk universitet. Etter det relativt lave begynnerkullet i 1964 regnes det med en mindre oppgang de neste år, slik at fra og med 1967 vil gjennomsnittlig omlag 100 studenter årlig oppnå å bli tatt opp ved utenlandske universiteter.

En oversikt over tilgangen etter alle disse tre alternativer finnes i tabell 20. i neste avsnitt.

3. Samlet tilgang av nye odontologistudenter til preklinisk studium i Norge og utlandet i årene 1950 - 1980.

Tilgangen av nye studenter til tannlegestudiet i Norge og tilgangen av norske utenlandsstudenter etter de forutsetninger vi har gjort rede for, er stilt sammen i tabell 20 nedenfor. Også de utenlandsstudenter som senere overføres til avsluttende klinisk utdanning i Norge, er inkludert i tabellens tall for utlandet.

Tabell 20. Tilgangen av norske tannlegestudenter til preklinisk studium i Norge og i utlandet i årene 1950 - 1980.

Opptaks-(begynnelsesår)	Faktisk og forventet antall nye tannlegestudenter						
	Norge	Utlandet	I alt				
1950	49	5	54				
1951	50	20	70				
1952	51	55	106				
1953	50	155	205				
1954	49	151	200				
1955	53	92	145				
1956	48	77	125				
1957	48	122	170				
1958	50	106	156				
1959	49	100	149				
1960	45	75	120				
1961	46	94	140				
1962	52	124	176				
1963	52	130	182				
1964	50	87	137				
		Alt.A	Alt.B	Alt.C	Alt.A	Alt.B	Alt.C
1965	50	173	75	90	223	125	243
1966	148	159	50	95	307	193	223
1967	123	177	25	100	300	148	223
1968	123	196	-	100	319	123	223
1969	123	193	-	100	316	123	223
1970	148	184	-	100	332	148	248
1971	148	186	-	100	334	148	248
1972	148	193	-	100	341	148	248
1973	188	187	-	100	375	188	288
1974	188	194	-	100	382	188	288
1975	188	202	-	100	390	188	288
1976	188	216	-	100	400	188	288
1977	188	216	-	100	404	188	288
1978	188	221	-	100	409	188	288
1979	188	227	-	100	415	188	288
1980	188	229	-	100	417	188	288
1965-80	2515	3149	150	1535	5664	2665	4100

I hele 16-årsperioden 1965 - 1980 vil det da etter alternativ A bli en tilgang på ca. 3150 nye utenlandsstudenter, d.v.s. en tilgang som er omlag 25 % større enn tilgangen i Norge på ca. 2500 nye studenter. Gjennomsnittlig årlig tilgang blir rundt regnet henholdsvis 200 og 150 med variasjoner fra femårsperiode til femårsperiode som vist i tabell 21 nedenfor.

Tabell 21. Tilgang av nye norske odontologistudentor i Norge og i utlandet i 1965 og defire etterfølgende femårsperioder.

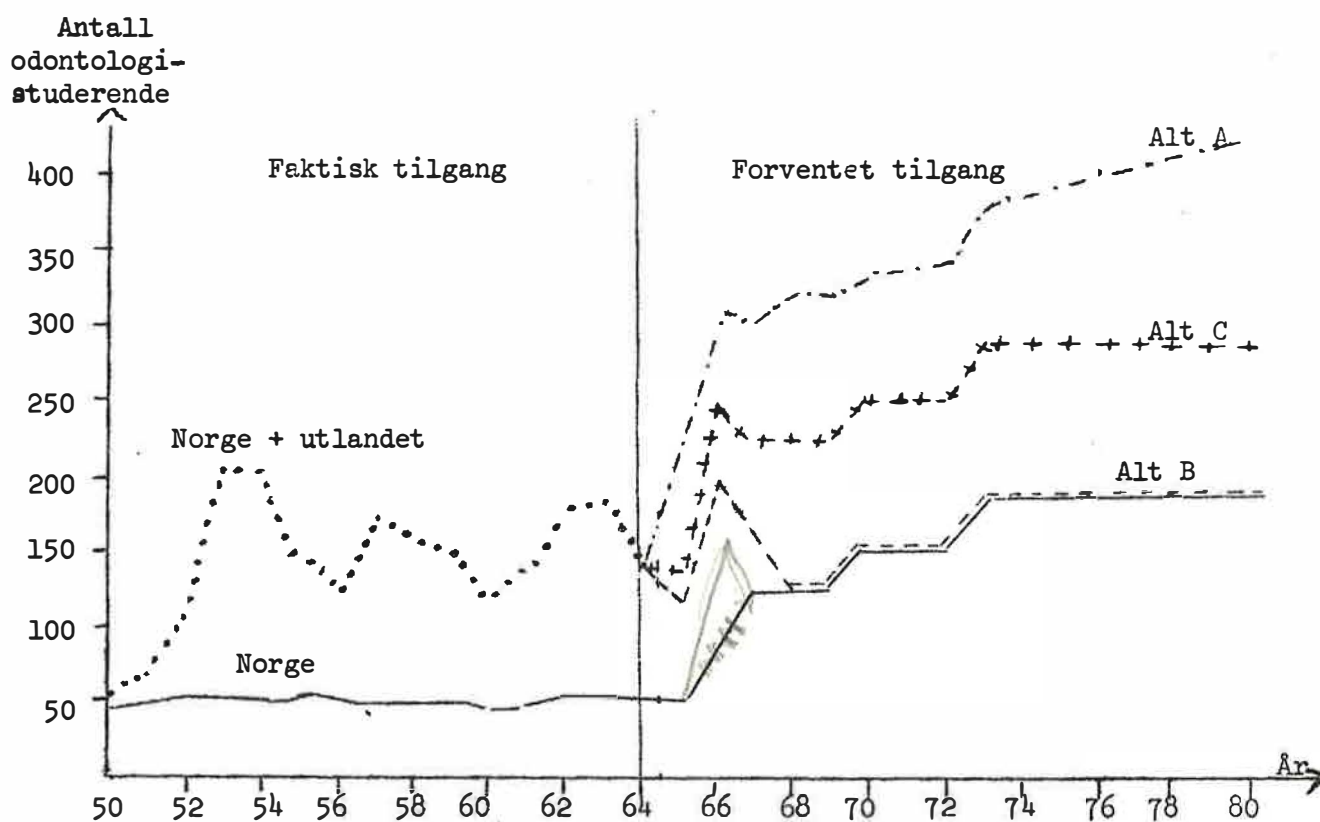
		Alter-nativ	Begynnelsesperiode				
			1965	1966-1970	1971-1975	1976-1980	1965-1980
Norge	I løpet av perioden		50	665	860	940	2515
	Gj.snittlig (årlig)		50	133	172	188	157
Ut-landet	I løpet av perioden	A	173	909	962	1105	3149
		B	75	75	-	-	150
		C	90	495	500	500	1585
	Gj.snittlig (årlig)	A	173	182	192	221	197
		B	75	15	-	-	
		C	90	99	100	100	99

Etter alternativ B blir tilgangen på nye utenlandsstudenter bare 150 i 16-årsperioden, d.v.s. en utvikling med lukket utenlandssektor avhengig bare av de tiltak som treffes hjemme.

Alternativ C gir omlag 1600 nye utenlandsstudenter, d.v.s. vel 60 % av tilgangen på nye studenter i Norge.

En grafisk fremstilling av tilgangen er gitt i figur 2 nedenfor.

Figur 2. Faktisk og forventet tilgang på nye odontologistuderende i Norge og utlandet i årene 1950-80, i 3 alternativer.

IV. TILGANG PÅ NYE TANNLEGER

1. Tilgang på nye tannleger med norsk embetseksamen.

Fullføring av studiet for tannleger med fullstendig norsk studium.

Den regulære lengde av studietiden for tannlegestudenter i Norge er for tiden 4 år, men enkelte bruker lenger tid, og ikke alle fullfører studiet.

Vi har gjort visse anslag over hvilket fullføringstempo og fullføringsomfang vi kan vente for de studenter som allerede er i gang med sine studier og for de studenter som antas å bli opptatt i årene fram til 1980. Anslagene er basert på opplysninger om de tannlegestudenter som ble opptatt i 1950 og senere og på foreliggende planer om å forlenge den regulære studietid til 5 år fra og med 1966, med en overgangsordning i 1966 for Oslos vedkommende. Tabell 22 viser fullføringsmønstrer for opptakskullene 1950 - 1960.

Tabell 22. Kumulerte fullføringsprosent pr. 1/7 1964 for opptakskullene til tannlegestudiet i Norge i årene 1950 - 1960. Menn og kvinner.

Opptaks- år (höst- sem.)	Opptakskull			Studietidens lengde												
				4 år			4½ år			5 år			5½ år			
	M	K	T	M	K	T	M	K	T	M	K	T	M	K	T	
1950	39	10	49	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1951	38	12	50	89.5	75.0	86.0	92.1	75.0	88.0	92.1	100	94.0	92.1	100	94.0	
1952	36	15	51	97.2	80.0	91.2	97.2	80.0	91.2	97.2	93.3	95.1	100	93.3	97.1	
1953	37	13	50	91.9	100	94.0	94.6	100	96.0	97.3	100	98.0	97.3	100	98.0	
1954	29	20	49	89.7	75.0	83.7	89.7	75.0	83.7	93.1	80.0	87.8	93.1	85.0	87.8	
1955	34	18	52	85.3	77.8	82.7	85.3	77.8	82.7	88.2	77.8	84.6	91.1	77.8	86.5	
1956	33	14	47	75.8	78.6	76.6	75.8	78.6	76.6	81.9	92.9	85.1	81.9	92.9	85.1	
1957	27	21	48	96.3	85.7	91.7	96.3	85.7	91.7	96.3	95.2	95.9	96.3	95.2	95.9	
1958	29	21	50	72.4	81.0	76.0	72.4	81.0	78.0	86.2	81.0	86.0	89.6	81.0	88.0	
1950- 1958	302	144	446	89.1	82.6	87.0	89.8	82.6	87.4	92.8	89.6	91.7	93.5	89.6	92.3	
1959	34	15	49	91.2	66.7	83.7	94.1	66.7	86.1	94.1	80.0	90.2				
1960	32	13	45	81.3	84.6	82.2										

For årene 1950 - 1958 under ett ble det alt i alt tatt opp 446 tannlegestudenter i Norge. Da alle ble opptatt ved begynnelsen av et höstsemester, viser tabellen at 87.4% av studentene ble uteksaminert i det 4. kalenderåret etter opptaksåret, mens ytterligere 4.9% ble uteksaminert i det 5. kalenderåret eller senere. Uteksamineringen i det 6. kalenderår eller senere, d.v.s. en studietid på 6 år eller mer, forekommer imidlertid bare sporadisk og for et lite antall studenter. Fullføringsprosenten var altså 92.3 (til og med vårsemesteret 1964), med henholdsvis 93.5% og 89.6% for mannlige og kvinnelige studenter.

Det foreligger ikke noe erfaringsmateriale når det gjelder fullføring etter studieplaner for 5 års regulær studietid.

Også for den framtidige uteksaminering er vi blitt stående ved at opptakskullenes uteksaminering fordeler seg på to kalenderårs-puljer. Den første puljen er anslått til å utgjøre 85% av opptakskullet, den andre til 5%, d.v.s. en samlet fullføringsprosent på 90. Det er ikke gjort noe forsøk på å variere fullføringsprosenten med variasjoner i den framtidige størrelse av opptakskullene eller med endringer av studieplanene. Det kan nok være grunn til å tro at større kull som dessuten skal gjennomføre et mer omfattende studium, vil ha noe lavere fullføringsprosent. Vi har gjort den forutsetning at de to puljene kommer ut henholdsvis i det 4. og 5. kalenderåret etter opptaksåret så lenge de følger den nåværende studieplan og i det 5. og 6. kalenderår etter den nye studieplanen. For opptakskullet på 148 studenter i 1966 har vi som nevnt tidligere regnet med følgende overgangsordning: I Oslo følger 50 av studentene nåværende plan, mens de øvrige 50 studenter der i likhet med de 48 Bergensstudenter følger ny plan.

Fullføring av studiet for tannleger med preklinisk studium i utlandet og klinisk studium i Norge.

Under punkt III. 1. foran (side 12) er norske odontologistudenter fra utlandet som i årene 1962 - 1967 har påbegynt eller vil påbegynne den kliniske del av sitt studium i Bergen, omtalt. Både størrelsen av opptakskullene og deres studietid i Norge er behandlet der. Vi har antatt at de har fullført innen det tidsmønster som gjelder utenlandsstudentene som helhet, jfr. avsnitt 2 nedenfor.

Også etter 1967 kan det vel rent leilighetsvis bli tale om å fylle ledige plasser i den kliniske avdeling både i Bergen og i Oslo med studenter av denne kategori på samme måte som det hittil har vært gjort i Oslo, hvor det kan ha dreiet seg om en eller et par studenter årlig. Da det altså gjelder en beskjeden størrelsesorden, har vi av praktiske grunner ikke gjort noe anslag for hvor mange nye tannleger med norsk sluttteksamen dette kan resultere i i 1965 og framover.

2. Tilgang på nye tannleger med utenlandsk sluttteksamen.

Fullføring av studiet.

Norske utenlandsstudenter som avlegger sluttteksamen i utlandet, vil som nevnt vanligvis måtte avlegge visse tilleggsprøver ved et av universitetene i Norge for å oppnå autorisasjon. Vi har derfor regnet dem med i tilgangen av nye tannleger først det år de har avlagt disse prøvene. Det kunne ha vært av interesse å kjenne også deres mønster for fullføring av den utenlandske sluttteksamen, men tidspunktet for denne eksamen har det vært vanskelig å få tilstrekkelige opplysninger om. Fullføringsmønstret for disse norske utenlandsstudenter framgår av tabell 23 nedenfor.

I begynnelsen av 50-årene og opp til 1958 ble et betydelig antall norske odontologistuderende sendt til utlandet av tannlegehøgskolen i Norge og vedkommende departement. Til dels var de utvalgt etter samme kriterier som studentene hjemme. Det er mulig at det ökende antall studenter som har reist ut de senere år i egen regi, og da særlig de som nå studerer ute, har møtt større vansker ved sin tilrettelegging av studiet, t.eks.

Opplysningene om begynnelsessemester var mangelfulle og en har regnet som om alle har kommet i gang med studiene i midten av kalenderåret. Et mindre antall studenter som er overført til ledige studieplasser i Oslo i løpet av studietiden, og som senere har hatt norsk embetseksamen, er ikke med i tabellen.

Ved anslagene for nye tannleger er det korrigert for dobbelttellingene når det gjelder utenlandsstudenter som er overført til klinisk utdanning i Bergen med norsk embetseksamen der.

I de senere år har også et mindre antall utenlandske tannleger fulgt de norske tilleggskursene og avlagt tilleggsprøvene. Et lite antall andre utenlandske tannleger har uten å avlegge slike tilleggsprøver oppnått norsk autorisasjon. På grunn av den beskjedne størrelsesorden hittil er det heller ikke for årene framover gjort noen anslag for tilgang av nye tannleger innenfor disse to kategorier.

3. Samlet tilgang av nye tannleger for årene 1965 - 1985.

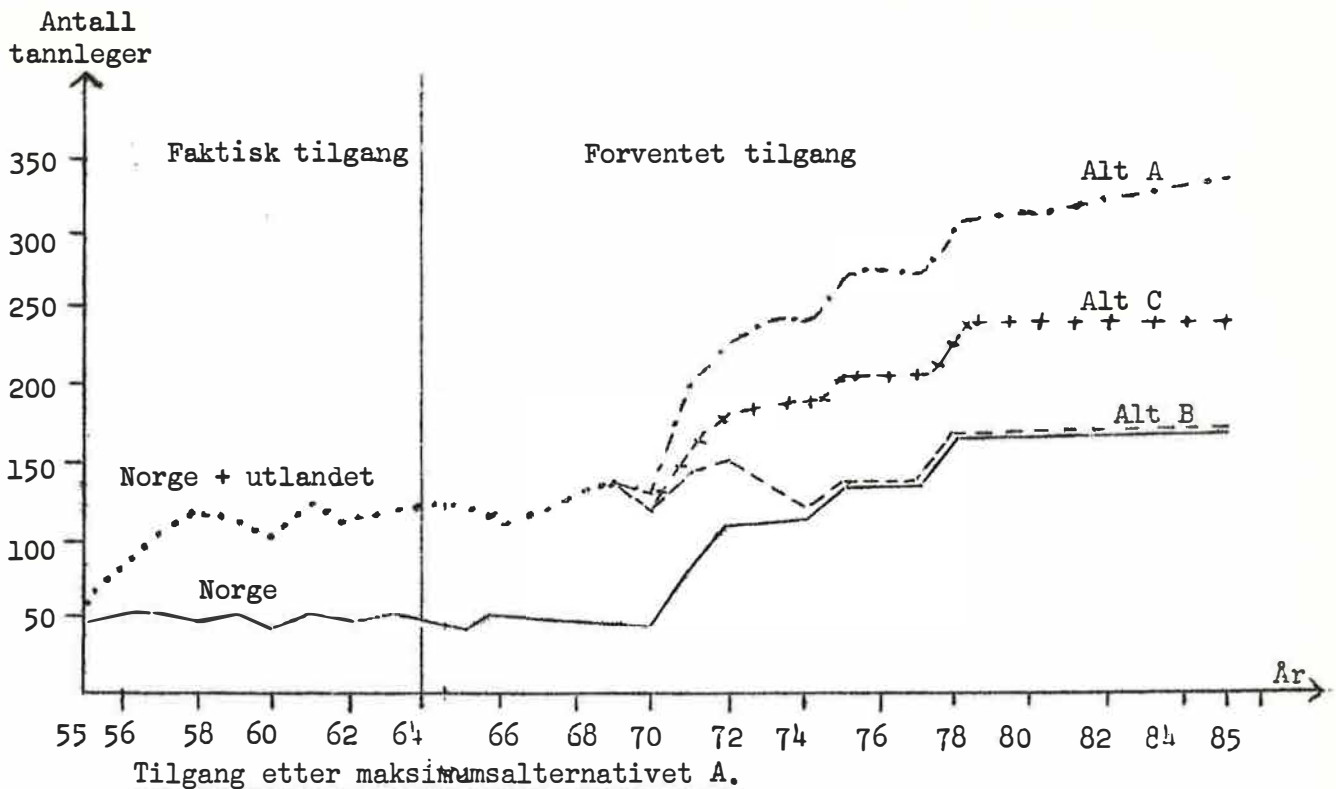
I tabell 24 er det gitt en oversikt over den samlede, forventede tilgang av nye tannleger for årene framover til og med 1985 beregnet etter de forutsetninger som er valgt foran.

Tabell 24. Forventet tilgang av nye tannleger i årene 1965 - 1985.

Eksa- mens- år	Forventet antall nye tannleger								
	Norsk embetseksamen			Utenlandsk slutteks.			I alt		
	Fullsten- dlig norsk studium	Utenl. prekl. stud.	I alt	Alt.A	Alt.B	Alt.C	Alt.A	Alt.B	Alt.C
1965	42	46	88	29	29	29	117	117	117
1966	46	40	86	25	25	25	111	111	111
1967	47	48	95	22	22	22	117	117	117
1968	46	48	94	37	37	37	131	131	131
1969	45	48	93	43	43	43	136	136	136
1970	45	48	93	36	27	28	129	120	121
1971	85	-	85	119	59	70	204	144	155
1972	110	-	110	121	42	70	231	152	180
1973	111	-	111	132	24	74	243	135	185
1974	111	-	111	130	8	74	241	119	185
1975	132	-	132	143	1	75	275	133	207
1976	132	-	132	142	-	75	274	132	207
1977	132	-	132	140	-	75	272	132	207
1978	167	-	167	143	-	75	310	167	242
1979	169	-	169	142	-	75	311	169	244
1980	169	-	169	145	-	75	314	169	244
1981	169	-	169	150	-	75	319	169	244
1982	169	-	169	157	-	75	326	169	244
1983	169	-	169	161	-	75	330	169	244
1984	169	-	169	166	-	75	335	169	244
1985	169	-	169	169	-	75	338	169	244
1965- 1985	2434	278	2712	2352	317	1297	5064	3029	4009

En grafisk fremstilling av tilgangen er gitt i figur 3 på neste side.

Figur 3. Faktisk og forventet tilgang på tannleger fra Norge og utlandet i årene 1955 - 1985, i 3 alternativer.

Tilgang etter maksimumsalternativet A.

Etter alternativ A vil tilgangen i perioden 1965 - 1980 av nye tannleger med utenlandsk sluttexamen være nesten like stor som tilgangen av nye tannleger med fullstendig norsk studium og embetseksamen, vel 2300 mot vel 2400. Til dette kommer de omlag 280 tannleger med norsk embetseksamen fra Bergen, som har gjennomført første halvdel av sin utdannelse i utlandet, en tilgang som er muliggjort ved at disse studenter først er blitt opptatt ved utenlandske universiteter.

Alt i alt utgjør tilgangen etter dette alternativ vel 5000 tannleger. Av disse regner vi at omlag 45% vil ha eksamen fra utlandet, mens ytterligere 5% vil ha begynt studiene i utlandet. Alternativ A er basert på forutsetningen om uforandrede opptaksmuligheter i utlandet for de nye artiumskull. For medisinstuderende har det tross meldinger om vanskeligheter med opptak ved de utenlandske universiteter, vært økning i tilgangen i utlandet i de senere årene.

For odontologistuderende i utlandet kan det nå se ut til at vanskelighetene er større. Det er likevel usikkert hvordan utviklingen på lang sikt vil bli, og vi har funnet det riktig også å gjøre beregninger etter et slik maksimumsalternativ.

Tilgang etter minimumsalternativet B.

Etter alternativ B som forutsetter at tilgangen til utenlandsstudiet faller bort i løpet av de nærmeste år, utgjør tannleger med eksamen fra utlandet vel 300 av en samlet tilgang i perioden på vel 3000 tannleger. Dette alternativ viser en utvikling helt avhengig av utbyggingen av undervisningen i Norge.

Tilgang etter mellomalternativet C.

Etter alternativ C, som forutsetter at tilgangen til utenlandsstudiet stabiliserer seg på 100 nye studenter årlig, kan det i løpet av perioden ventes henimot 1300 tannleger med eksamen fra utlandet, eller omlag 1/3 av en samlet tilgang på omlag 4000 tannleger.

Utviklingen fra femårsperiode til femårsperiode er vist nedenfor.

Tabell 25. Forventet tilgang av nye tannleger i 1965 og de fire etterfølgende femårsperioder.

		Alter- nativ	Eksamensperiode					1965- 1985
			1965	1966- 1970	1971- 1975	1976- 1980	1981- 1985	
Norsk slutteks.	I løpet av perioden		88	461	549	769	845	2712
	Gjennomsn. (årlig)		88	92	110	154	169	129
Uten- landsk slutt- eksamen	I løpet av perioden	A	29	163	645	712	803	2352
		B	29	154	134	-	-	317
		C	29	155	363	375	375	1297
	Gjennomsnittlig (årlig)	A	29	33	129	142	161	112
		B	29	31	27	-	-	15
		C	29	31	73	75	75	62
I alt	I løpet av perioden	A	117	624	1194	1481	1648	5064
		B	117	615	683	769	845	3029
		C	117	616	912	1144	1220	4009
	Gjennomsnittlig (årlig)	A	117	125	239	296	330	241
		B	117	123	137	154	169	144
		C	117	123	182	229	244	191

Avgang blant de nye tannleger.

Foran er det beregnet hvor stor avgang det vil bli i perioden 1965 - 1985 blant de tannleger som var registrert ved utgangen av 1964 se avsnitt II.3, side 7.

Også for de nye tannleger som kommer til i denne periode, vil det nok bli en viss avgang innen utløpet av 1985. En grov beregning av aldersstrukturen viser at avgangen vil være av ubetydelig størrelsesorden og vi har derfor av praktiske grunner sett bort fra den.

V. UTVIKLING AV TANNLEGEBESTANDEN I TIDEN FRAM TIL 1985.

I kapitlene II-IV foran har vi gjort rede for hvorledes den nåværende tannlegebestand under 70 år må antas å bli redusert i tiden fram til 1985, og hvorledes tilgangen av nye tannleger kan tenkes å bli i samme periode etter 3 valgte alternative forutsetninger for tilgang til utenlandsstudiet. Hovedresultatene av disse beregninger er sammenfattet i tabell 26 nedenfor.

1964 - 1970

Fram til 1970 skulle anslagene for tilgang og avgang fra tannlegebestanden være basert på forholdsvis sikre forutsetninger. Netto-tilveksten utgjør noe mer enn 400 tannleger, med en økning av tannlegetettheten fra 7.3 til 8.0 tannleger pr. 10 000 innbyggere, d.v.s fra omlag 2 700 til omlag 3 100 tannleger fra 1964 til 1970.

1971 - 1985

I dette tidsrom får vi en stigende forskjell mellom de ulike alternativer, med tilsvarende usikkerhetsmarginer. Det høyeste alternativet A forutsetter uendrede opptaksmuligheter i utlandet for de nye odontologistuderende. Med uendret opptakskapasitet i Norge på 50 nye tannlegestuderende regner vi da at 1.75% av de framtidige artiumskullene ville begynne å studere odontologi i utlandet. Opptakskapasiteten hjemme er imidlertid etter de planer som foreligger forutsatt å øke i et bestemt omfang. Virkningen av denne økningen er innkalkulert i anslaget for begynnerkullene i utlandet, idet en har forutsatt at en tredjedel av disse nye studie plassene ville bli beslaglagt av potensielle utenlandsstudenter. I årene 1975, 1980 og 1985 vil tannlegetettheten bli henholdsvis 9.8, 12.1 og 14.9 tannleger pr. 10 000 innbyggere. I 1985 vil det totale antall tannleger da være kommet opp i omlag 6 500, tilsvarende en nettotilvekst på 3 400 tannleger etter 1970.

Det laveste alternativ innebærer at tilgangen til utenlandsstudiet faller bort i løpet av de nærmeste år. Tannlegetettheten i årene 1975, 1980 og 1985 blir da henholdsvis 8.5, 9.2 og 10.3 tannleger pr. 10 000 innbyggere. Nettotilveksten fra 1970 til 1985 på omlag 1 400 tannleger bringer total-tallet opp i bortimot 4 500 tannleger.

Mellomalternativet forutsetter at begynnerkullene i utlandet stabiliserer seg på ca. 100 studenter årlig fra og med 1967. Tannlegetettheten vil etter dette øke til 9.1, 10.6 og 12.5 tannleger pr. 10 000 innbyggere i henholdsvis 1975, 1980 og 1985. Med en nettotilvekst på ca 2 400 mellom 1970 og 1985 vil antall tannleger det seneste året ligge på ca. 5 500.

Tilgang etter utbygging i Tromsø.

I alle tre alternativer er det forutsatt utbygging av undervisning i Tromsø med opptak av 40 nye odontologistuderende årlig fra og med 1973, jfr. tabell 12, side 13. Dette tilsvarer en tilgang på ca. 105 tannleger i perioden 1976-80, og på ca. 180 tannleger i perioden 1980-85.

Tabell 26. Antall tannleger under 70 år og tannlegetetthet i Norge i 1964. Beregnet antall tannleger og tannlegetetthet i 1965, 1970, 1975, 1980 og 1985 med avgang og tilvekst i de respektive femårsperioder.

31/12 1964	Tannlegebestand Tannleger pr. 10 000 Folkemengde 1)	2.696 7.3 3.709.000		
		Ulike alternativer		
		A	B	C
1965	Avgang Tilvekst Norge Tilvekst utlandet Tilvekst i alt Nettotilvekst	43 88 29 117 74	43 88 29 117 74	43 88 29 117 74
31/12 1965	Tannlegebestand Tannleger pr. 10 000 Folkemengde	2770 7.4	2770 7.4	2770 7.4
		3 735 000		
1966- 1970	Avgang Tilvekst Norge Tilvekst utlandet Tilvekst i alt Nettotilvekst	260 461 163 624 364	260 461 154 615 355	260 461 155 616 356
31/12 1970	Tannlegebestand Tannleger pr. 10 000 Folkemengde	3134 8.0	3125 8.0	3126 8.0
		3 895 000		
1971- 1975	Avgang Tilvekst Norge Tilvekst utlandet Tilvekst i alt Nettotilvekst	341 549 645 1194 853	341 549 134 683 342	341 54 912 571
31/12 1975	Tannlegebestand Tannleger pr. 10 000 Folkemengde	3987 9.8	3467 8.5	3697 9.1
		4 075 000		
1976- 1980	Avgang Tilvekst Norge Tilvekst utlandet Tilvekst i alt Nettotilvekst	313 769 712 1481 1168	313 769 - 769 456	313 769 375 1144 831
	Tannlegebestand Tannleger pr. 10 000 Folkemengde	5155 12.1	3923 9.2	4528 10.6
		4 270 000		
1981- 1985	Avgang Tilvekst Norge Tilvekst utlandet Tilvekst i alt Nettotilvekst	239 845 803 1468 1409	239 845 - 845 606	239 845 375 1220 981
31/12 1985	Tannlegebestand Tannleger pr. 10 000 Folkemengde	6564 14.9	4529 10.3	5509 12.5
		4 400 000		

1) Den beregnede folkemengde ved utgangen av vedkommende år (avrundet til nærmeste 5000). samsvarer med en befolkningsprognose utført i Statistisk sentralbyrå for årene 1964 - 1980. For 1985, hvor prognose-tall mangler, er beregningen utført som en grov videreføring av utviklingstrenden.

Når det gjelder tilgang på tannleger er det av stor betydning å få kvantitative mål for deres arbeidsinnsats. Vi vet at tannlegenes gjennomsnittlige arbeidstid og arbeidsinnsats vil forandre seg i tiden framover, påvirket bl.a. av alders- og kjønnsfordeling, nye behandlings metoder, og tilgang på hjelpepersonell. Disse spørsmål vil bli tatt opp til naermere vurdering i forbindelse med en senere utredning om behov for tannleger.

T A B E L L V E D L E G G:

	side
Tabell I. Antall tannleger under 70 år og tannlegetetthet i de enkelte fylker og landsdeler ved utgangen av 1963.	34
" II. Antall tannleger og tannlegetetthet i Norge og en del andre industrialiserte land i 1961 og 1962.	35
" III.1. Gjenstående tannleger under 70 år i Norge ved utgangen av 1965 og ved utgangen av femårsperiodene fram til 1985. Menn og kvinner. Aldersgrupper.	36
" III.2. Døde i 1962 pr. 10 000 personer i den norske befolkning.	37
" IV. Artianere med examen artium i årene 1950-1964 som ble opptatt som tannlegestudenter i Norge innen utgangen av 1964, fordelt etter avstand mellom artiumsår og opptaksår. Menn og kvinner.	38
" V. Artianere med examen artium i årene 1950-1963 som påbegynte et odontologisk studium i utlandet innen utgangen av 1963, fordelt etter avstand mellom artiumsår og begynnelsesår. Menn og kvinner.	39
" VI. Antall tannleger uteksaminert i Norge i årene 1890 - 1964.	40

Tabell I. Antall tannleger under 70 år og tannlegetetthet i de enkelte fylker og landsdeler ved utgangen av 1963.

Fylker/landsdeler	U t g a n g e n a v 1 9 6 3			
	Ant. tannleger under 70 år	Folkemengde ¹⁾	Ant. tannleger pr. 10.000 innbyggere	Antall innbyggere pr. tannlege
Östfold	145	207.421	7,0	1430
Akershus	179	258.086	6,9	1442
Oslo	609	484.747	12,6	796
Buskerud	131	186.914	7,0	1427
Vestfold	119	163.430	7,3	1373
Oslofjord-fylkene	1183	1.300.598	9,1	1099
Hedmark	95	177.315	5,4	1866
Oppland	96	166.707	5,8	1737
Hedmark og Oppland	191	344.022	5,6	1801
Telemark	87	152.803	5,7	1756
Aust-Agder	52	77.663	6,7	1494
Vest-Agder	69	112.907	6,1	1636
Telemark og Agder-fylkene	208	343.373	6,1	1651
Rogaland	145	246.928	5,9	1703
Hordaland	77	233.521	3,3	3033
Bergen	151	117.007	12,9	775
Sogn og Fjordane	41	100.637	4,1	2455
Møre og Romsdal	97	215.508	4,5	2222
Vestlandet	511	913.601	5,6	1788
Sør-Trøndelag	108	216.896	5,0	2008
Nord-Trøndelag	53	116.395	4,6	2196
Trøndelags-fylkene	161	333.291	4,8	2070
Nordland	114	242.164	4,7	2124
Troms	57	129.634	4,4	2274
Finnmark	32	73.939	4,3	2311
Nord-Norge	203	445.737	4,6	2196
Militærtjeneste	52	.	.	.
Ukjent arbeidssted	4	.	.	.
Alle fylker	2513	3.680.622	6,8	1465
Svalbard	1
I utlandet	102	.	.	.
Norske tannleger i alt	2616	3.680.622	7,1	1407

NOTE: Den geografiske fordeling er foretatt på grunnlag av de opplysninger som finnes i Helsedirektørens fortegnelse over tannleger pr. mars 1964 om tannlegenes fordeling på distrikter. Det er ovenfor forutsatt at tannleger i militærtjeneste og tannleger med ukjent arbeidssted oppholder seg i Norge.

1) Kilde: Statistisk årbok for Norge 1964.

Tabell II. Antall tannleger og tannlegetetthet i Norge og en del andre industrialiserte land i 1961 og 1962.

L a n d	Antall tannleger ¹⁾		Folkemengde i tusen ²⁾		Antall tannleger pr. 10.000 innb.		Antall innb. pr. tannlege	
	1961	1962	1961	1962	1961	1962	1961	1962
Norge ³⁾	2595	..	3610	3639	7,2	..	1391	..
Sverige ⁴⁾	5281	..	7520	7562	7,0	..	1424	..
Vest-Tyskland	33051	32649	56225	56947	5,9	5,7	1701	1744
Herav Vest Berlin	1941	1820	2198	2180	8,8	8,3	1132	1198
U.S.A. ³⁾	103995	105252	183742	186591	5,7	5,6	1767	1773
Österrike ⁴⁾	3896	3846	7081	7128	5,5	5,4	1818	1853
Israel ⁵⁾	1176	1179	2185	2292	5,4	5,1	1858	1944
Danmark	2380 ⁶⁾	..	4617 ⁶⁾	4654	5,2 ⁶⁾	..	1925 ⁶⁾	..
New Zealand ³⁾	1061 ⁶⁾	1123	2372 ⁶⁾	2485	4,5 ⁶⁾	4,5	2236 ⁶⁾	2213
Finland	1806 ⁶⁾	1909	4449 ⁶⁾	4505	4,1 ⁶⁾	4,2	2463 ⁶⁾	2360
Sveits	2225	2247	5496	5660	4,0	4,0	2470	2519
Japan	33617	34163	94050	94930	3,6	3,6	2798	2779
Frankrike ⁴⁾	16403	..	45960	46998	3,6	..	2802	..
Australia	3499	..	10508	10705	3,3	..	3003	..
Tsjekkoslovakia ⁴⁾	4362	4476	13776	13856	3,2	3,2	3158	3096
Canada	5469	..	18269	18600	3,0	..	3340	..
Storbritannia ⁷⁾	14301	..	52925	53441	2,7	..	3700	..
Nederland	2653	..	11637	11797	2,3	..	4386	..
U.S.S.R. ⁴⁾	49666	53163	218000	221465	2,3	2,4	4389	4166
Belgia ⁴⁾	1757	..	9184	9221	1,9	..	5227	..

NOTE: Kilden for ovenstående oppgave over tannleger er angitt under fotnote 1). Kilden opplyser at "The data - - - should, in principle, show the total number of qualified persons working in the country, either privately or in hospitals, laboratories, public health services, etc. Whenever possible, details have been given in the tables themselves or in the notes following them concerning the various categories of personnel to which the figures may apply," Slike forklarende opplysninger finnes i fotnoter nedenfor, der gjengivelsen delvis er foretatt på engelsk direkte fra kilden. Sammenlikning mellom landene er imidlertid beheftet med usikkerhetsmomenter, jfr. følgende gjengivelse: "However, precise information is lacking for many countries and territories and the real significance of the figures is not known. The following tables are therefore published by way of general information and the data given in them should be used bearing the above remarks in mind."

Landenes rekkefølge i tabellen ovenfor er bestemt av tannlegetetthetens størrelse i

- 1) Kilde: World Health Organization: Annual Epidemiological and Vital Statistics. 1961.
- 2) Kilde: Statistisk Sentralbyrås årbøker (Internasjonale oversikter).
- 3) "Number of registered persons. All of them are not necessarily resident and practising in the country".
- 4) For visse land er en rekke personer i tabellen ovenfor regnet med som tannleger i stedet for som leger ("Physicians") på grunnlag av følgende opplysninger i kilden: "Although practising dentistry, stomatologists and odontologists are included with "Physicians" in the following countries:"

	1961	1962
Sverige	48 (7,0/1437)	
Österrike	1487 (3,4/2939)	1486 (3,3/3020)
Frankrike	953 (3,4/2971)	
Tsjekkoslovakia	2086 (1,7/6053)	2249 (1,6/6222)
U.S.S.R.	17271 (1,5/6729)	18486 (1,6/6387)
Belgia	297 (1,6/6290)	

I parentesene ovenfor er det gjengitt hvilken tannlegetetthet disse landene ville hatt dersom vedkommende personer ikke var blitt regnet som tannleger. For flere av landene gir det betydelige utslag for tannlegetettheten, slik at landenes plass i rekkefølgen påvirkes.

- 5) "The following personnel is not included:" 1961: 584, 1962: 542 "Dental practitioners"
- 6) Ikke 1961, men 1960.
- 7) "Number of dentists practising in the National Health Service, in General Practitioners in Hospitals and in Local Authority Health Service."

Tabell III. 1. Gjenværende tannleger under 70 år i Norge ved utgangen av 1965 og ved utgangen av femårsperiodene fram til 1985. Menn og kvinner. Aldersgrupper.

År/ periode		Gjenværende tannleger ved utgangen av 1965, 1970, 1975, 1980 og 1985 og avgang ved død for fylte 70 år fra denne massen i løpet av de mellomliggende femårsperioder.											Avgang ved passering av 70-års grensen	Samlet avgang
		Aldersgrupper (ved utgangen av vedkommende år/ved begynnelsen av vedkommende femårsperiode).												
		20- 24	25- 29	30- 34	35- 39	40- 44	45- 49	50- 54	55- 59	60- 64	65- 69	Under 70 år		
Gjenværende tannleger 1965	M	7	221	415	304	196	98	185	239	253	130	2048	.	.
	K	6	110	115	84	54	34	41	65	49	47	605	.	.
	T	13	331	530	388	250	132	226	304	302	177	2653	.	.
Avgang 1966-70	M	0	1	4	4	3	3	9	18	31	10	83	120	203
	K	0	0	0	1	1	1	1	3	3	2	12	45	57
	T	0	1	4	5	4	4	10	21	34	12	95	165	260
Gjenværende tannleger 1965	M		7	220	411	300	193	95	176	221	222	1845	.	.
	K		6	110	115	83	53	33	40	62	46	548	.	.
	T		13	330	526	383	246	128	216	283	268	2393	.	.
Avgang 1971-75	M		0	2	5	5	6	5	13	27	17	80	205	285
	K		0	0	1	1	1	1	2	4	2	12	44	56
	T		0	2	6	6	7	6	15	31	19	92	249	341
Gjenværende tannleger 1975	M			7	218	406	295	187	90	163	194	1560	.	.
	K			6	110	114	82	52	32	38	58	492	.	.
	T			13	328	520	377	239	122	201	252	2052	.	.
Avgang 1976-80	M			0	2	7	8	9	7	20	15	68	179	247
	K			0	1	1	1	1	1	3	3	11	55	66
	T			0	3	8	9	10	8	23	18	79	234	313
Gjenværende tannleger 1980	M				7	216	399	287	178	83	143	1313	.	.
	K				6	109	113	81	51	31	35	426	.	.
	T				13	325	512	368	229	114	178	1739	.	.
Avgang 1981-85	M				0	3	11	14	14	10	11	63	132	195
	K				0	1	2	2	2	2	2	11	33	44
	T				0	4	13	16	16	12	13	74	165	239
Gjenværende tannleger 1985	M					7	213	388	273	164	73	1118	.	.
	K					6	108	111	79	49	29	382	.	.
	T					13	321	499	352	213	102	1500	.	.

NOTE: Tallene for utgangen av 1965 er framkommet ved at 1964-tallene i tabell 4 er redusert med den samlede årsavgang i 1965. Antall avdøde i løpet av 1965 er beregnet innenfor hver enkelt aldersgruppe (ettårsgruppe). Dessuten av antall personer for övrig som fyller 70 år i løpet av 1965 regnet med i den samlede avgang. På tilsvarende måte er det for de enkelte aldersgrupper (femårsgrupper) beregnet en samlet femårsavgang for femårsperiodene mellom 1965 og 1985. Beregningene for avgang ved død tar utgangspunkt i Statistisk sentralbyrås oppgaver over dødeligheten i 1962 innenfor bestemte femårsaldersgrupper i den norske befolkning som helhet (se Tabell III.2 A.) Tallene for dette års dødelighet er grovt omregnet til å gjelde femårsperiodene ovenfor. Ved en enkel gjennomsnittsberegning av dødelighetstallene for to etterfølgende femårsaldersgrupper er det tatt hensyn til at den gruppe personer som ved begynnelsen av en femårsperiode tilhører en bestemt femårsaldersgruppe vil tilhøre fem ulike, stigende femårsaldersgrupper i løpet av femårsperioden (se Tabell III.2, B og C). Aldersklassen 65-69 år antas å være utsatt for dødsrisiko for aldersgrensen i gjennomsnittlig 2½ år. Det er ikke gjort noe forsök på å korrigere for eventuelle endringer i dødeligheten fram til 1985. Det er heller ikke gjort noen forutsetninger om at norske tannleger som gruppe skulle ha en dødelighet som avviker fra dødeligheten for befolkningen som helhet.

Tabell III.2. Döde i 1962 pr. 10.000 personer i den norske befolkning.

A. Döde i 1962 pr. 10.000 i vedkommende aldersgruppe (femårsgruppe)¹⁾

B. Gjennomsnitt av döde i 1962 pr. 10.000 i vedkommende aldersgruppe og den etterfølgende aldersgruppe under A.

C. Gjennomsnittene under B. multiplisert med 5 (år).

		A l d e r s g r u p p e r									
		20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69
A.	Menn	13,1	12,3	14,6	22,6	25,2	40,3	72,9	116,1	188,3	301,6
	Kvinner	4,1	4,3	5,9	10,0	16,9	25,2	39,8	63,0	103,9	185,1
B.	Menn	20-29	25-34	30-39	35-44	40-49	45-54	50-59	55-64	60-69	
	Kvinner	12,7	13,5	18,6	23,9	32,8	56,6	94,5	152,2	245,0	
C.	Menn	4,2	5,1	8,0	13,5	21,1	32,5	51,4	83,5	144,5	
	Kvinner	63,5	67,5	93,0	119,5	164,0	283,0	472,5	761,0	1225,0	
		21,0	25,5	40,0	67,5	105,5	162,5	257,0	417,5	722,5	

1) Kilde: Statistisk Sentralbyrå (Statistisk ukehefte nr. 7/1964).

Tabell IV. Artianere med examen artium i årene 1950 - 1964 som ble opptatt som tannlegestudenter i Norge innen utgangen av 1964, fordelt etter avstand mellom artiumsår og opptaksår. Menn og kvinner.

a) Antall personer

Artiumsår	Avstand mellom artiumsår og opptaksår. Menn (M). Kvinner (K). (M + K = T)															
	0 år		1 år		2 år		3 år		4 år		5 år		6 år og mer		I alt	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
1950	18	8	13	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	34	13	
	26		18		3									47		
1951	21	6	10	5	3	-	2	-	-	1	-	2	1	39	12	
	27		15		3		2			1		3		51		
1952	19	9	11	2	4	-	-	-	1	-	-	-	-	35	11	
	28		13		4				1					46		
1953	21	9	6	4	4	1	1	-	-	-	-	-	-	32	14	
	30		10		5		1							46		
1954	14	15	9	3	2	2	2	-	2	-	-	-	-	29	20	
	29		12		4		2		2					49		
1955	19	13	3	5	6	-	-	1	-	-	1	-	-	29	19	
	32		8		6		1			1				48		
1956	25	7	5	5	2	-	-	2	-	-	-	-	-	32	14	
	32		10		2		2							46		
1957	13	16	5	3	2	1	2	-	-	-	1	-	-	22	21	
	29		8		3		2				1			43		
1958	19	16	8	4	1	-	-	-	1	-	-	-	-	29	20	
	35		12		1				1					49		
1950-1958	169	99	70	36	27	4	7	3	4	-	2	1	2	281	144	
	268		106		31		10		4		3		3	425		
1959	24	8	8	4	1	-	-	1	-	-	-	-	-	33	13	
	32		12		1		1							46		
1960	21	9	4	3	1	-	1	-	-	-	-	-	-	27	12	
	30		7		1		1							39		
1961	28	9	3	2	5	1	1	-	-	-	-	-	-	37	12	
	37		5		6		1							49		
1962	31	10	3	5	1	1	-	-	-	-	-	-	-	35	16	
	41		8		2									51		
1963	24	11	2	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	17	
	35		8											43		
1964	28	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28	10	
	38													38		
														467	691	
														224		

b) Prosentfordeling på tidsavstanden

Artiumsår	Avstand mellom artiumsår og opptaksår. Menn + kvinner													
	0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år
	Ukumulerte prosenttall							Kumulerte prosenttall						
1950	55,3	38,3	6,4	-	-	-	-	55,3	93,6	100	-	-	-	-
1951	52,9	29,4	5,9	3,9	-	2,0	5,9	52,9	82,3	88,2	92,1	92,1	94,1	100
1952	60,9	28,2	8,7	-	2,2	-	-	60,9	89,1	97,8	97,8	100	-	-
1953	65,2	21,7	10,9	2,2	-	-	-	65,2	86,9	97,8	100	-	-	-
1954	59,2	24,5	8,1	4,1	4,1	-	-	59,2	83,7	91,8	95,9	100	-	-
1955	66,6	16,7	12,5	2,1	-	2,1	-	66,6	83,3	95,8	97,9	97,9	100	-
1956	69,6	21,8	4,3	4,3	-	-	-	69,6	91,4	95,7	100	-	-	-
1957	67,4	18,6	7,0	4,7	-	2,3	-	67,4	86,0	93,0	97,7	97,7	100	-
1958	71,5	24,5	2,0	-	2,0	-	-	71,5	96,0	98,0	98,0	100	-	-
1950-1958	63,1	24,9	7,3	2,4	0,9	0,7	0,7	63,1	88,0	95,3	97,7	98,6	99,3	100
1959	69,5	26,1	2,2	2,2	-	-	-	69,5	95,6	97,8	100	-	-	-
1960	76,9	17,9	2,6	2,6	-	-	-	76,9	94,8	97,4	100	-	-	-
1961	75,5	10,2	12,3	2,0	-	-	-	75,5	85,7	98,0	100	-	-	-
1962	80,4	15,7	3,9	-	-	-	-	80,4	96,1	100	-	-	-	-
1963	81,4	18,6	-	-	-	-	-	81,4	100	-	-	-	-	-
1964	100	-	-	-	-	-	-	100	-	-	-	-	-	-

Tabell V. Artianere med examen artium i årene 1950 - 1963 som påbegynte et odontologisk studium i utlandet innen utgangen av 1963, fordelt etter avstand mellom artiumsår og begynnelsesår. Menn og kvinner.

a) Antall personer

Artiums- år	Avstand mellom artiumsår og begynnelsesår. Menn (M). Kvinner (K). (M + K = T)															
	0 år		1 år		2 år		3 år		4 år		5 år		6 år og mer		I alt	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
1950	1	-	3	2	7	1	9	1	8	-	2	-	4	-	34	4
	1		5		8		10		8		2		4		38	
1951	9	-	13	2	13	2	12	-	2	1	2	-	1	1	52	6
	9		15		15		12		3		2		2		58	
1952	17	5	32	4	27	-	5	-	1	-	3	-	2	-	87	9
	22		36		27		5		1		3		2		96	
1953	63	1	34	4	10	1	3	-	4	1	2	-	2	1	118	18
	74		38		11		3		5		2		3		136	
1954	38	8	29	6	8	3	4	1	-	-	-	-	1	-	80	18
	46		35		11		5		-		-		1		98	
1955	17	8	29	8	6	1	2	-	4	1	1	-	1	-	60	18
	25		37		7		2		5		1		1		78	
1956	10	5	23	6	14	-	6	-	2	1	1	-	1	-	57	12
	15		29		14		6		3		1		1		69	
1957	49	19	26	6	9	-	3	-	3	1	-	-	1	-	91	26
	68		32		9		3		4		-		1		117	
1958- 1957	204	56	189	38	94	8	44	2	24	5	11	-	13	2	579	111
	260		227		102		46		29		11		15		690	
1958	41	12	19	1	12	3	2	-	1	-	1	-			76	16
	53		20		15		2		1		1				92	
1959	50	8	20	-	11	1	3	-	2	-					86	9
	58		20		12		3		2						95	
1960	27	6	16	1	16	-	3	-							62	7
	33		17		16		3								69	
1961	46	9	27	4	16	-									89	13
	55		31		16										102	
1962	53	15	38	6											91	21
	68		44												112	
1963	46	15													46	15
	61														61	
															1029	192

b) Prosentfordeling på tidsavstanden

Artiums- år	Avstand mellom artiumsår og begynnelsesår. Menn + kvinner																																																
	0 år							1 år							2 år							3 år							4 år							5 år							6 år -						
	Ukumulerte prosenttall														Kumulerte prosenttall																																		
1950	2,6	13,1	21,1	26,3	21,1	5,3	10,5	2,6	15,7	36,8	63,1	84,2	89,5	100	2,6	15,7	36,8	63,1	84,2	89,5	100	2,6	15,7	36,8	63,1	84,2	89,5	100																					
1951	15,5	25,9	25,9	20,7	5,2	3,4	3,4	15,5	41,4	67,3	88,0	93,2	96,6	100	15,5	41,4	67,3	88,0	93,2	96,6	100	15,5	41,4	67,3	88,0	93,2	96,6	100																					
1952	22,9	37,5	28,1	5,2	1,1	3,1	2,1	22,9	60,4	88,5	93,7	94,8	97,9	100	22,9	60,4	88,5	93,7	94,8	97,9	100	22,9	60,4	88,5	93,7	94,8	97,9	100																					
1953	54,4	27,9	8,1	2,2	3,7	1,5	2,2	54,4	82,3	90,4	92,6	96,3	97,8	100	54,4	82,3	90,4	92,6	96,3	97,8	100	54,4	82,3	90,4	92,6	96,3	97,8	100																					
1954	47,0	35,7	11,2	5,1	-	-	1,0	47,0	82,7	93,9	99,0	99,0	99,0	100	47,0	82,7	93,9	99,0	99,0	99,0	100	47,0	82,7	93,9	99,0	99,0	99,0	100																					
1955	32,0	47,4	9,0	2,6	6,4	1,3	1,3	32,0	79,4	88,4	91,0	97,4	98,7	100	32,0	79,4	88,4	91,0	97,4	98,7	100	32,0	79,4	88,4	91,0	97,4	98,7	100																					
1956	21,7	42,0	20,3	8,7	4,3	1,5	1,5	21,7	63,7	84,0	92,7	97,0	98,5	100	21,7	63,7	84,0	92,7	97,0	98,5	100	21,7	63,7	84,0	92,7	97,0	98,5	100																					
1957	58,1	27,3	7,7	2,6	3,4	-	0,9	58,1	85,4	93,1	95,7	99,1	99,1	100	58,1	85,4	93,1	95,7	99,1	99,1	100	58,1	85,4	93,1	95,7	99,1	99,1	100																					
1950- 1957	37,7	32,9	14,8	6,6	4,2	1,6	2,2	37,7	70,6	85,4	92,0	96,2	97,8	100	37,7	70,6	85,4	92,0	96,2	97,8	100	37,7	70,6	85,4	92,0	96,2	97,8	100																					
1958	57,6	21,7	16,3	2,2	1,1	1,1		57,6	79,3	95,6	97,8	98,9	100		57,6	79,3	95,6	97,8	98,9	100		57,6	79,3	95,6	97,8	98,9	100																						
1959	61,0	21,1	12,6	3,2	2,1			61,0	82,1	94,7	97,9	100		61,0	82,1	94,7	97,9	100				61,0	82,1	94,7	97,9	100																							
1960	47,8	24,6	23,2	4,4				47,8	72,4	95,6	100			47,8	72,4	95,6	100				47,8	72,4	95,6	100																									
1961	53,9	30,4	15,7					53,9	84,3	100				53,9	84,3	100					53,9	84,3	100																										
1962	60,7	39,3						60,7	100					60,7	100						60,7	100																											
1963	100							100						100							100																												

Tabell VI. Antall tannleger uteksaminert i Norge i årene 1890 - 1964.

År for tannlege- eksamen	Antall tannleger			År for tannlege- eksamen	Antall tannleger		
	Menn	Kvinner	Total		Menn	Kvinner	Total
1890 ¹⁾			6	1930	34	16	50
1891			17	1931	42	7	49
1892			13	1932	37	15	52
1893			25	1933	39	9	48
1894			5	1934	41	10	51
1895			7	1935	58	12	70
1896			16	1936	23	2	25
1897			17	1937	44	6	50
1898			13	1938	45	6	51
1899			14	1939	26	6	32
1900	18	5	23	1940	36	13	49
1901	18	3	21	1941	19	4	23
1902	12	5	17	1942	38	8	46
1903	21	4	25	1943	38	7	45
1904	25	8	33	1944	-	-	-
1905	25	7	32	1945	-	-	-
1906	33	13	46	1946	19	3	22
1907	46	23	69	1947	26	16	42
1908	8	2	10	1948	32	8	40
1909	5	2	7	1949	32	14	46
1910	9	2	11	1950	36	11	47
1911	13	-	13	1951	33	16	49
1912	9	3	12	1952	41	10	51
1913	8	4	12	1953	42	9	51
1914	6	4	10	1954	41	10	51
1915	7	5	12	1955	35	10	45
1916	6	6	12	1956	35	15	50
1917	14	7	21	1957	35	15	50
1918	6	11	17	1958	28	16	44
1919	14	5	19	1959	33	16	49
1920	20	12	32	1960	27	12	39
1921	17	9	26	1961	30	20	50
1922	22	8	30	1962	23	21	44
1923 ¹⁾			29	1963	38	11	49
1924			31	1964	31	13	44
1925			30				
1926			29				
1927			49				
1928			50				
1929			50				

1) Opplysninger om fordeling på kjønn mangler for årene 1890 - 1899 og for årene 1923 - 1929.